Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ РЕСПУБЛИКАНСКА КОМИТЕДЭЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

1921 оной ... 21-hээ гарана. | № 209 (18532) | 1990 оной сентябриин 11, вторник | Сэн 3 мүн.

УУЛЗАЛГА АЛИШЬЕ ТАЛАДА АША ТУҺАТАЙ

М. С. Горбачевой болон Дж. Бушай хэлсээнүүд

АНД, телекомпаниин шэнжэлэгшэ мэдүүлhэн байха юм. «Хүйтэн дайнай» дүүрээд байхадань, нютаг нютагуудта болоhон зүришэлдөөнүүдые эбэй ёhоор болюулха талаар агууехэ гүрэнүүдэй хоорондоо харилсаха үе сагай дэлхэйн эмхи гуримтай байдалые байгуулха хэрэг Хельсинкидэ, энэ уулзалгын үедэ эхиеэ абаха байна гээд Сагаан байшан найдана гэжэ Англиин «Санди таймс» газетэ тоолоно.

«Хельсинкидэ дайн тухай асуудал шиидхэгдэнгүй, зүришэлдөөнүүдые зайсуулха болон тэдэниие шиидхэхэ хэрэгтэ зорюулагдаhан дэлхэйн шэнэ байгууламжын үндэhэ hуури табигдаха аабза»,— гэжэ Финляндиин «Хельсингин саномат» газетэ найдана. Хоёр агууехэ гүрэнүүдэй хоорондохи харилсаануудай шанарай талаар тон шэнэ түхэл шэнжэтэй байhан тухай Америкын «Вашингтон пост» газетэ иигэжэ бэшэнэ, «Джордж Буш болон Михаил Горбачев энээнhээ урда уулзадаг байhан юм. Москва болон Вашингтоной эрхэ бэшэ хоёр ондоо талада гарадаг байhан «хүйтэн дайнай» үе сагтай эрид хахасаха ябадалые мүнөөдэрэй энэ ойр зуурын уулзалга бодотоор гэршэлнэ». Харин Эн-би-си телекомпаниин шэнжэлэгшэ энэ бодолые бүри богонёор элишэлнэ: «Хуушанай дайсад хамтын асуудалнуудые шиидхэхэ талаар суттаа хүдэлжэ эхилбэ».

Президентнүүдэй ажалай гуримда хойшолуулашагүй дотоодын-политическэ асуудалнууд оруулагдадаг лэ ха юм. Экономико хубилган шэнэдхэхэ программа зохёохо, дэлгүүрэй онhонуудые хүсэндэнь оруулха талаар хүдэлмэри Советскэ Союзда түгэсхэгдэжэ байна. Харин Холбоото Штадуудта гүрэнэй бюджедэй гаргашын ехэ байhантай холбоотой үгэ буляалдаата зүбшэн хэлсэлгэнүүд үнгэргэгдэнэ. Тиигэбэ, яабашье эдэ хоёр оронуудай гол анхарал татаhан асуудал хадаа уласхоорондын таграалдуу зохид байдал мүн болоно. Хоёр оронуудай хүтэлбэрилэгшэдэй ажалай долоон хоногой дотоодын асуудалнуудаар хэды баян байгаашье hаань, Финляндиин ниислэл хотодо энэ уулзалга яаралтайгаар үнгэргэхыень уласхоорондын байдал баадхаhан байха юм.

Тиимэл хадань хэдэн зуун хүн Президентын ордонгой хажууда хара үглөөнhөө хойшо суглараа. Тус хэлсээнүүдые үнгэргэхэдэ таарамжатай газар тодорхойлхо талаар уулзалга эмхидхэгшэд элдэб дурадхалнуудые хаража үзөө. Тиихэдээ СССР-эй болон США-гай посольствонуудта ээлжээгээр зүблөөнүүдые үнгэргэхэ гэhэн дурадхалшье оруулагдаа hэн. Финляндиин Президент Койвисто өөрынгөө ордон үгэжэ, тус асуудал шиидхээ.

XIX зуун жэлэй эхиндэ Дэлгүүрэй талмай дээрэ баригдаhан энэ ордон Финляндиин түүхын гайхамшагта хүшөө юм. Гранстедтай энэ бүтээл архитектурынгаа талаар ородой үнгэрhэн зуун жэлэй классицизмын гайхамшагта зүйлнүүдтэй адлирхуу. 1919 онhоо хойшо гүрэниие хүтэлбэрилэгшэ эндэ байдаг боложо, ороной ажабайдалай эгээл шухала болон баяр ёhололто үйлэ хэрэгүүд эндэ болоно.

Талмай дээрэ сугларhан Хельсинки хотодо ажаhуугшадта хандажа, эндэ боложо байhан уулзалга тухай hанамжаяа хэлэхыень ТАСС-ай корреспондентнүүд гуйhан байха юм. Йорма Краветти, автомагазинай наймаашан иигэжэ хэлэнэ: «Михаил Горбачевой болон Джордж Бушай Президентын ордон соо зүбшэн хэлсэжэ байhан гол асуудалнуудай нэгэн Персиин тохой шадар тогтоhон шахардуу байдал болоно. Минии hанахада, Европые нэгэдүүлгын болон Зүүн Европын оронуудта, илангаяа Советскэ Союзда шиидхэгдэхээр болоhон экономическа асуудалнууд мүн лэ тон шухала.

Дүтын Зүүн зүгэйшье, манайшье түбидэхи уласхоорондын асуудалнуудые эбэй ёhоор шиидхэхэдэ нүлөөлhэн шиидхэбэринүүдые СССР-эй болон США-гай хүтэлбэрилэгшэд абаг лэ гэжэ хүсэхэ байнаб. Финляндиин Президент Мауно Койвисто иимэ үндэр айлшадые Хельсинкидэ уулзалгада урихадаа, бүхы финнүүдэй, тэрэ тоодо миниишье hанамжа элишэлэн хэрүүлээ гэжэ тоолоноб».

Хоёр залуу басагад Веса Локканен болон тэрэнэй нүхэр Биргитта Селонен иигэжэ hанана: «Гэнтэ Президентын ордонгой балкон дээрэ гараа hаань, Президентнүүд Горбачев Буш хоёрые хараха hанаатай эндэ ерээбди. Юрын бэшэ асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдэжэ байна. Дүнгүүдэйнь ямар байhаниие хараада абангүй, энэ уулзалгада амжалта хүсэнэбди».

«Нэгэл хүн, Ирагай хүтэлбэрилэгшэ Саддам Хусейн тухай хэлэнэб, гансаараа бүхы түбиин эб найрамдалта байдалые аюулда оруулжа шадаха байhаниинь ехэл муу байна. Хэрбээ Ирагай Кувейтые эзэмдэн абаагүй hаань, дэлхэй дээрэхи байдал номгон болоо гэжэ хэлэхээр байха hэн. Юуб гэхэдэ, манай түби дээрэ, бүхыдөө дэлхэй дээрэ үрдилдэн буу зэбсэг гаргаха ябадал сарагдаа ха юм. Эзэмдэн абагшые эбэй ёhоор тогтсохо талаар энэ үндэр ехэ уулзалгада хэбэадэгшэд амжалтатай байг лэ гэжэ үнэн зүрхэнhөө хүсэхэ байнаб»,— гэжэ пенсионерка Ауне Пююккенен хэлэбэ.

Ниитын эмхинүүдэй хандалганууд Финляндиин эрхэтэдэй hанамжатай тааралдана. Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй хоёр оронуудай Президентнүүдтэ эльгээhэн бэшэг соогоо Ирагай Кувейтдэ добтолон орожо, ООН-ой гэшүүн, бэеэ дааhан гүрэниие эзэмдэн абаhаниень эрид шуудаар буруушааhан байха юм. Ирагай сэрэгүүдые Кувейтhээ энэ бэеэрээ гаргажа, энэ ороной территориальна нэгэн бүхэли байлгые hэргээхэ, Иракта болон Кувейтдэ хүсөөрөө бариглажа байhан хари гүрэнүүдэй эрхэтэдые яаралтай түргэнөөр сүлөөлхэ гэhэн эрилтэ энэ бэшэг соогоо ВСМ табина.

Персиин тохой шадар энээнhээ урдань үзэгдөөгүй олон американ болон бусад гүрэнүүдэй Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй суглуулагдажа байhан ушар hанааемнай ехээр зобооно гээд мүн лэ тэмдэглэгдэнэ. Иимэ эрхэ байдалда сэрэгэй ямаршье добтолготой эб найрамдалай түлөө хүдэлөөн яашье эбсэхэгүй гэжэ заагдана. Мүнөө гараад байhан бүхы арсалдаанууд гансал эбэй аргануудаар шиидхэгдэхэ ёhотой. ООН-ой ёhо гуримуудые сахижа, хэлсээнүүдые үнгэргэхэ ябадал түрүүшын ээлжээндэ баримталагдаха зэргэтэй.

СССР-эй Президентын туhалагша, пресс-албанай хүтэлбэрилэгшэ В. Н. Игнатенко болон США-гай Президентын туhалагша, Сагаан байшангай пресс-секретарь М. Фицуотер хамтын брифинг үнгэргэжэ, хоёр оронуудай хүтэлбэрилэгшэдэй уулзалгын түрүүшын дүнгүүдтэй журналистнуудые танилсуулба. Президентнүүдэй хэлсээнүүдэй түрүүшын шата гансал хоюуланайнь хабаадалгатайгаар 2 час 50 минута соо үргэлжэлөө гэжэ манай түлөөлэгшэ мэдээсээ. Персиин тохойдохи байдалда бүхыгөөрөө шахуу зорюулагдаhан ехэ hайн уулзалга Президентнүүд үнгэргөө гэжэ американ тала мэдүүлбэ. Эндэ бидэнэр нэгэдэнхэйбди: Советскэ Союз болон США энэ оршондо тогтоhон байдалда тон анхаралтайгаар хандана. Дж. Буш болон М. С. Горбачев ООН-ой таарамжатай резолюцинуудые зүбшэн хэлсээд, тэдэниие бэелүүлхын тулада хамтадаа оролдохо юм, В. Н. Игнатенкын хэлэhэнэй ёhоор, хэлсээнүүдэй түрүүшын шатые СССР-эй Президент hайнаар сэгнэбэ. Уулзалга хэрэг бүтээхы оршон байдалда үнгэрнэ. Үнгэрhэн жэлэй зун М. С. Горбачевой США ошохо үедэ, Кэмп-Дэвидтэ иимэ оршон байдалай үндэhэ hуури табигдаа hэн гэжэ хоёр тала батадхаба. ООН-ой үүргэ тухай тон шухала хөөрэлдөөн болоо.

Энэл үдэр СССР-эй гэдаады хэрэгүүдэй министр Э. А. Шеварднадзе болон США-гай Гүрэнэй секретарь Дж. Бейкер хоёрой уулзалга болоо гэжэ брифинг дээрэ мэдээсэгдэбэ.

Тэрэл үдэшэндөө болоhон хамтын пресс - конференци дээрэ СССР-эй болон США-гай Президентнүүд хэлсээнүүдэйнгээ удха болон эндэ абтаhан шиидхэбэринүүд тухайгаа мэдээсэhэн байна. (Пресс-конференци тухай тоосоон газетэнүүдтэ толилогдохо). Хэлсээнүүдэй үнгэрhэнэй hүүлдэ хамтын мэдүүлгэ баталагдан абтаа.

Тэрэл үдэшэндөө М. С. Горбачев Эхэ ороноо бусаба. Президентскэ Соведэй гэшүүн, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр Э. А. Шеварднадзе болон Президентскэ Соведэй гэшүүн Е. М. Примаков тэрээнтэй хамта мүн лэ бусаба. Хельсинки—Вантаа гэжэ уласхоорондын аэропорт дээрэ М. Койвисто болон Финляндиин республикын бусад хүтэлбэрилэгшэд тэдэнэрые үдэшэбэ.

ДМИТРИЙ ГОРОХОВ,
ВЛАДИМИР ДОДОНОВ,
ВОЙТТО ЛЕСКИНЕН,
АРКАДИЙ ПРИСЯЖНЫЙ,
АЛЕКСАНДР СУРИКОВ,
ВИТАЛИЙ ЧУКСЕЕВ.

ХАМТЫН МЭДҮҮЛГЭ

дэмжэлгые бидэ баталнабди. Кувейтhээ үгэ дуугүйгөөр гаража ошохо, Кувейтын хуулита правительствые дахин hэргээхэ арга боломжо олгохо болон Ирагта, Кувейтдэ мүнөө үедэ хүсөөр баригдаад байhан бүхы хүнүүдые сүлөөрүүлхэ уряатайгаар Ирагай правительствада бидэ мүнөөдэр үшөө дахин ханданабди.

ООН-ой Аюулгүйн Соведэй резолюцинуудые дүүрэн хэмжээгээр бэелүүлгэ хадаа hайшаагдамаар имагтал ганса зам болоно.

Ирагай бүхы тээhээ бүhэлэлтэ, хаалтада ороhон ушарта эсэс табиха гансахан арга гэбэл, Кувейтын байгша оной августын 2-ой байдалда бусаха эрилтэ болоно.

Нэгэдэмэл Нацинуудай Организациин тогтооhон хизаарлалта, хэhээлтэнүүдые хэрэглэхыень бүхы дэлхэйн нэгэдэлые уряалаад, ганса гансаараашье, суг хамташье хизаарлалта, хэhээлтын эдэ хэмжээнүүдые гүйсэд дүүргэлгые бидэ туйлаха гэжэ оролдохобди гэжэ мэдүүлнэбди.

Гэхэ зуура ООН-ой Аюулгүйн Соведэй 661-дэхи резолюци энэрхы ёhото хараа бодол баримталжа, Ирагта болон Кувейтдэ эдеэ хоол экспортын ёhоор эльгээхэ ябадалые зүбшөөгөө гэжэ Советскэ Союз болон Холбоото Штадууд мэдэрнэ. Хизаарлалта, хэhээлтын талаар комитет энэрхы ёhото хараа бодол гэжэ юун бэ гэhэн зууршалгануудые Аюулгүйн Соведтэ үгэхэ юм. Эдеэ хоолые хэрэгтэй зорилгоорнь сэхэ хүргэхын тула иимэ экспорт уласхоорондын зохихо эмхи зургаануудай хиналта доро эрхилэгдэхэ ёhотой гэжэ Советскэ Союз болон Холбоото Штадууд зүбшэнэ. Тиихэдээ хүүгэдэй эрилтэнүүдые хангалгада онсо анхарал хандуулагдаха ёhотой.

Тохёолдоhон шахардуу байдалые эбэй ёhоор гаримшуулха хүсэлтэй байнабди, мүн саашадаашье Ирагай булимтаралгата ябуулга тушаа ниитэ хараа бодолтой байхабди. Гэхэ зуура ээрхэг түримхэй ябуулгые зайсуулхаар эрид шиидэнхэйбди, зүгөөр мүнөө хэгдэжэ байhан алхамуудай иимэ үрэ дүн асараагүй юм hаа, ООН-ой уставтай зохилдуулан, нэмэлтэ хэмжээнүүдые хаража үзэхөөр бэлэн байнабди. Булимтаралга ашаг олзо үгэхэ аргагүй байгаа, саашадаашье асархагүй гэжэ бидэ тодо хурсаар харуулха уялгатайбди.

ООН-ой Аюулгүйн Соведэй дурсагдаhан резолюцинууд соо табигдаhан зорилгонуудай бэелүүлэгдэхэтэй сасуу аюулгүйн регинальна байгууламжые зохёохо, эб найрамдал болон тогтууритай байдал тогтоохо хэмжээнүүдые бии болгохо талаар тус региондо, гадууршье оронуудтай харилсаха тухай захиралта, заабаринуудые Президентнүүд министрнүүдтээ дары үгэхэ. Дүтын Зүүн зүгтэхи болон Персидскэ тохойдохи бусадшье зүришэлдөөнүүдые гуримшуулха талаар эдэбхитэйгээр хүдэлхэ хэрэгтэй. Хоёр тала нэгэ нэгэнтээ саашадаашье зүбшэн хэлсэжэ, зохихо сагтань үргэн ехэ эдэ зорилгонуудые бэелүүлгэдэ шэглүүлэгдэhэн хэмжээнүүдые дурадхаха.

„Буряад үнэн"-91

ҮҮРГЭНЬ СЭГНЭШЭГҮЙ ЕХЭ

Эгээл мүнөө үедэ үндэhэн буряад хэлээ hэргээн бодхоожо шадаагүй hаа, хожомдожо болохобди. Юумые үгы болгоходо бэлэн, харин hөөргэнь хүгжөөхэ гээшэ тиимэшье бэлэн бэшэ гэжэ бултанда эли. Буряад хэлээ тон hайнаар мэдэхэ зоной үсөөн болоhоной шалтагаан гэхэдэ, буряадуудые олон хэhэг болгожо хубааhан, бэе бэеhээнь таhалhан ушар болоно. Арай гэжэ буряад ном бэшэгэй оромоо оложо, хүсэндөө хүрөөдүй байтарнь, буряад хэлэн дээрэ ном заалга хойшоо татагдахаhаа гадна, зарим газарта огто заахаяа болиhон гээшэ. Буряад хэлэн дээрэ хэблэгдэhэн ном уншахаяа болёо гээд тон үсөөнөөр хэблэгдэдэг хамнай.

Буряад зоной түүхэ, уг гарбал-изагуур, соёл урда сагhаа хойшо аман үгөөр, угай бэшэгүүдээр дамжан ерэhэн байна. Элдэб олон үльгэр түүхэ, урданай гэхэ гү, али ажалай, нааданай, заншалай, түрын, мунгалгын, таабари дуунууд, соло дуудалга, хатар наадан, элдэб магтаалнууд, юрөөл үгэнүүд гэхэ мэтэ аргагүй баян байhан ааб даа. Теэд тэрэмнай хоригдожо, хэрэглэгдэхэеэ болёо. Иигэжэ буряад хэлэн хойшоо гараа. Мүн албан хэрэгэй саарhан буряад хэлэн дээрэ бэшэгдэхэеэ болижо, суглаан хуралаа ород хэлэн дээрэ үнгэргэдэг болообди. Хүүгэд бага наhанhаа сад-яслида ябахадаа, ородоор хөөрэлдэнэ. Энэ мэтээр буряад хэлэ мэдэхэ зон үсөөн болоо гэжэ hайн мэдэнэбди.

Буряад хэлээ мэдэхээ болиhон бүхэли үетэнэй ургаад байхадань, буряад арад зон үндэhөөрөө үгы болохоёо hанаагүй hаа, hаяын сагта хуулита хэмжээ абаха ёhотой. Республикын Верховно Совет, Буряадай реском — хэншье буряад хэлээ, үндэhэн соёлоо hэргээхые хориногүй, зүгөөр энэ талаар аша үрэтэй хүдэлмэри ябуулнагүй гэжэ тэмдэглэмээр.

hүүлэй үедэ «Буряад үнэн» газетэмнай буряад хэлэ бэшэгые, буряадай түүхэ, уг изагуури тухай нилээд олоор бэшэжэ, хэблэжэ гаргажа байна. Саашадаа бүри эршэтэйгээр үргэлжэлүүлжэ, уншагшадаа hонирхуулха бээз.

Буряад зон өөрынгөө түүхэ намтарые, соёл культурые, хэлэ бэшэгээ hэргээхэ уялгатай. Олонхи зон энээндэ ехэ hанаа табина, оролдоно гээшэ. Энэ хэрэгтэ түрэл «Буряад үнэн» газетэмнай сэгнэшэгүй ехэ үүргэ дүүргэхэ байна.

Хүндэтэ нүхэд! «Буряад үнэн» газетэ тухайгаа буряад хэлэ мэдэхэ, мэдэхэшьегүй нүхэдтөө, үетэндөө, багашуулдаа хөөрэжэ, hонирхуулха уялгатайбди. Буряадайнгаа уг изагуурhаа эхилээд, бүхы боложо байhан үйлэ хэрэгүүд тухай арсалдаха газартань арсалдажа, зүбшэхэ газартань зүбшэлдэжэ, булта даа өөрынгөө урдаа хараха буряад хэлэн дээрээ гарадаг газетэеэ үнэтээрхэнгүй захижа уншаха, өөhэдынгөө hанамжа бэшэжэ хубитаяа оруулха байнабди.

Түрэл газетынгээ хүндэ байдалда ороод байхадань, дэмжэхэ, туhалха ёhотойбди. Гансал «Буряад үнэн» газетэмнай маанадые аршалха, хамгаалха, холбоо барисааемнай үргэдхэхэ, үльгэр далайемнай хүгжөөхэ, баян дэлгэр болгохол. Би пенсидэ гараhаншье hаа, арга боломжоёо оложо, түрэл газетэеэ захихаб. Ман мэтын хүнүүдтэ урдань хүдэлжэ байhан предприяти, эмхи зургаануудnай газетэ, журнал захихадамнай туhалдаг hаань, ехэл hайн hэн. Бидэ, ганса газетэ абаха бэшэ, харин ондоошье газетэ, журналнуудые уншаха дуратайбди.

С. БАХЛАЕВ,
тусхайта пенсионер, ажалай ветеран.

ПРОФСОЮЗУУДАЙ СОВЕДЭЙ ПЛЕНУМ

Буряадай АССР-эй профсоюзуудай соведэй IV пленум боложо, иимэ асуудалнуудые зүбшэн хэлсэбэ:

1. Союзууд хоорондын XIX конференциhээ хойшо хэгдэhэн хүдэлмэри тухай профсоюзуудай соведэй тоосоон.
2. СССР-эй профсоюзуудай XIX съездын делегадуудые hунгалга.
3. СССР-эй профсоюзуудай түбэй зургаанда түлөөлэгшые hунгалга.

Түрүүшын асуудалаар элидхэл Буряадай АССР-эй профсоюзуудай соведэй президиумэй түрүүлэгшэ Н. А. Розанов хээ.

Элидхэл зүбшэн хэлсэлгэдэ гүрэнэй эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэдэй hалбариин комитедэй түрүүлэгшэ Л. Н. Мацукова, агропромышленна комплексын хүдэлмэришэдэй hалбариин комитедэй ахамад техническэ инспектор Ю. А. Бартенев, Улаан Хэрээhэнэй бүлгэмэй республиканска эмхиин профсоюзай комитедэй түрүүлэгшэ В. П. Балданова, үйлэдбэриин авиационно нэгэдэлэй профсоюзай комитедэй түрүүлэгшэ В. С. Ширабон, Харахагүйшүүлэй бүлгэмэй профкомой түрүүлэгшэ В. Ф. Гончарук, профсоюзуудай курортнуудай управлениин талаар Соведэй түрүүлэгшэ Б. В. Кузьмин, Загарайн районой профсоюзууд хоорондын координационно соведэй түрүүлэгшэ Н. Ц. Нимаев, республикын финансын министр М. Г. Намсараев, Д. Банзаровай нэрэмжэтэ багшанарай институдай проректор А. Б. Цыремпилон, республикын профсоюзуудай пресс-центрые даагша Г. И. Каширина гэгшэд хабаадаhан байна.

Пленумдэ хабаадагшад зүбшэгдэhэн асуудалаар тогтоол батала абаба.

Хараалагдаhан гуримай ёhоор, манай республикаhаа СССР-эй профсоюзуудай XIX съездэ 4 делегат hунгагдаха байгаа. Тус пленум дээрэ делегадуудта кандидадуудаар 6 хүн дэбжүүлэгдэжэ, нюусаар дуугаа үгэхэ бюллетеньдэ булта оруулагдаба. hунгалтын дүнгөөр съездын делегадуудаар Буряадай АССР-эй профсоюзуудай Соведэй түрүүлэгшэ Н. А. Розанов, 3-дахи ПАП-ай жолоошон Н. К. Сагандыков, Юнхэрэй уурхайн машинист А. А. Шагдуров, «Жилгражданстрой» трестын 4-дэхи СМУ-гай инженер Н. Р. Сосновский гэгшэд hунгагдаба.

Манай республикаhаа СССР-эй профсоюзуудай түбэй зургаанда түлөөлэгшөөр Н. А. Розанов hунгагдаа.

РСФСР-эй Компартиин Центральна Комитет

Войстроченко А. Ф.
Волосюк Д. К.
Волошин В. А.
Ворошилова Н. Я.
Вторушин И. П.
Вылегжанин В. П.
Вяткин Г. П.
Галдин В. Г.
Гантимуров Н. И.
Галкагов А. Г.
Гмыра Г. Н.
Головизин А. С.
Головин В. В.
Гончаров Н. Н.
Горбунов Г. А.
Гребенюк В. И.
Григорьев Н. Д.
Гришаев В. В.
Грищенко А. И.
Гудинов Е. В.
Гуськов Ю. А.
Дамдинов Н. Г.
Дектярев А. Я.
Демидова А. С.
Джаримов А. А.
Дмитренко В. П.
Дмитриев А. В.
Добрина Ф. Н.
Долгов В. Г.
Дривень А. И.
Дуденкова З. К.
Дьяков А. П.
Евсюгин И. Е.
Егоров Ю. Н.
Елхимов Ф. М.
Емельянов С. В.
Енина В. Н.
Еременко В. Н.
Еровихина Г. С.
Ершов Е. И.
Жигайло В. Н.
Жидков А. М.
Журавлев В. В.
Завгородний А. А.
Захаров В. А.

Золотов А. В.
Зоркальцев В. И.
Зюганов Г. А.
Ильин А. А.
Ильин А. Н.
Кавун С. Ф.
Кагерманов Р. У.
Казьмин Г. П.
Калинин А. В.
Калинин Н. В.
Калинина Л. Г.
Калюта В. А.
Карабанов Д. И.
Карповицкий В. М.
Качан Ю. С.
Кашин В. И.
Кириллов О. Е.
Кисилев В. Н.
Киселев Н. П.
Козленков В. В.
Кокин Ю. В.
Колганов А. И.
Колесников В. Д.
Кондрюков Г. Ф.
Копосов А. П.
Копытов Н. А.
Корепанов С. Е.
Коркопская М. Ф.
Корсунский Б. Л.
Косенок В. И.
Костюрин А. И.
Кошель П. П.
Кривошеев Л. Я.
Кривчиков В. В.
Круглов Н. И.
Крылова Л. Б.
Крюкова А. И.
Крючков А. В.
Кугультинов Д. Н.
Кудряков А. А.
Кузнецов Ф. Ф.
Кукарин В. А.
Кулик Г. В.
Кульсинбаев Ф. К.
Куриленко И. Ф.
Кучин А. Л.

Лаврентьев К. А.
Лакомкин Н. М.
Лебедь А. И.
Леонтьев А. А.
Лесниченко В. Е.
Липицкий В. С.
Литвинов А. И.
Лихобабин В. А.
Логинов В. Т.
Любимов Н. Х.
Лябушев Ф. П.
Ляпакова Т. И.
Макашов А. М.
Максимов В. В.
Малинин С. Н.
Мамхегов М. Ш.
Манаенко Ю. А.
Маслов А. В.
Машков Б. И.
Машкин М. И.
Медведева Л. А.
Мельников А. Г.
Миндолин В. А.
Миронова Р. Т.
Мирошниченко А. Ф.
Митюрев А. В.
Михайлова Н. А.
Мордвинцев Ю. И.
Мошкин А. М.
Никулин И. И.
Новожилов В. И.
Новожилова З. Г.
Носков А. Л.
Носов А. З.
Омеличев Б. А.
Орлов Ф. И.
Осадчий И. П.
Осинкин А. Е.
Осипов А. Н.
Панфилов Г. А.
Пашков Г. И.
Перегудов В. И.
Петошин В. А.
Петров Ю. В.
Плехов Г. Г.
Плотников Ю. И.

Пожидаев В. А.
Пловников С. П.
Полозков И. К.
Пономарев К. П.
Поротов С. Н.
Прокопьев Ю. Н.
Протасенко Ю. М.
Пятчиц Н. М.
Раковец В. С.
Ранавтагин В. П.
Растягаев С. В.
Ремезов В. В.
Ремнева Н. С.
Родионова Л. П.
Рожнов А. Г.
Романенко Г. А.
Романов В. Н.
Рот И. Э.
Румянцев Ю. В.
Руцкой А. В.
Савин В. И.
Савостюк О. М.
Самко А. Г.
Самородский В. А.
Санги В. М.
Севрюков В. И.
Селезнев А. И.
Семенов Ю. Н.
Силкова Н. П.
Скулкин А. А.
Сметанин Н. А.
Смирнов В. Г.
Смирнов М. А
Соколов А. С.
Спиридонова А. А.
Спирин В. М.
Степанов В. Н.
Субботин В. М.
Султанов Р. З.
Суслин В. Т.
Терещенко Е. А.
Тиунов О. И.
Тихомиров В. Н.
Тихоненко В. М.
Торопов В. И.

Тощенко Ж. Т.
Третьяков Н. М.
Трошин В. М.
Трубецкая С. Л.
Трушин В. П.
Тюленев М. А.
Тюлькин В. А.
Увачан В. В.
Фадеев Н. Н.
Фёдоров В. С.
Федоров В. М.
Федоров В. Н.
Фортунатов В. В.
Фролов К. В.
Фролов Л. А.
Халапханов А. С.
Хворост В. Е.
Хетагуров С. В.
Ходырев Г. М.
Христов Н. П.
Цветков О. В.
Цихиев М. Б.
Цуканов П. Г.
Цунаев И. С.
Чайковский А. В.
Чайковский А. Ф.
Чаптынов В. И.
Чернушенко В. А.
Чернышев Е. Н.
Чечек-оол Т. Д.
Чикин В. В.
Чурилов В. А.
Шальнова В. И.
Шарков В. Н.
Шевцов В. П.
Шенин О. С.
Шепилова Л. Н.
Шестов М. А.
Шилин Н. П.
Шилов В. Н.
Шундик Н. Е.
Шутов А. А.
Эмирханов М. П.
Юрков А. П.
Яшин В. В.

РСФСР-эй КОМПАРТИИН ТҮБЭЙ ХИНАЛТЫН КОМИССИ

Алексеев В. Ф.
Балашов Б. И.
Баринов А. О.
Барлыбаев Х. А.
Барсуков В. И.
Басин Е. В.
Беков С. М.
Борисов В. В.
Бортников И. С.
Боттаев Б. Т.
Бохан В. А.
Быков Н. Ф.
Васильева З. И.
Васьков И. М.
Вечканов В. Т.
Владимиров А. И.
Власенко А. А.
Волков А. А.
Воробьев С. П.
Воронин Ю. М.
Гончаров В. В.
Горбунов В. М.
Григорьев М. А.
Гусев Г. Г.
Дворский М. Н.
Долотов В. А.
Думачев А. П.
Духина В. А.
Дылдин В. К.
Ермаков В. И.
Заковряшина Л. Д.
Зарапин Г. В.

Игрунов Н. С.
Кабелькова М. Т.
Казанцев А. А.
Катков Н. Ф.
Костюкевич В. Ф.
Краснов Н. А.
Кузнецов Ю. А.
Куликова Н. А.
Кутафин О. Е.
Лазарев Н. В.
Латыш Е. В.
Лукьянов В. В.
Максаков А. И.
Мартынов С. И.
Миндеров Л. Я.
Миронов С. К.
Морозов А. Н.
Мулюков Г. М.
Муравьев В. С.
Немтинов А. Я.
Нестеров Р. И.
Николаев Ю. И.
Николаев Ю. Н.
Овчинникова А. Г.
Ожегина В. И.
Окрушко С. А.
Орлов О. П.
Охохонин В. Ф.
Павленко А. Г.
Парышев И. Н.
Плешаков В. И.
Понасов С. Н.

Потеев Ц. К.
Решульский С. Н.
Рогожкин В. И.
Саая Н. С.
Саввин В. Н.
Сажин А. И.
Самаров В. Н.
Саранских В. И.
Светкин Н. П.
Седанкин Г. А.
Скоркина Е. Н.
Скулков В. Д.
Слезко П. Я.
Солошенко П. А.
Степанов А. М.
Столяров Н. С.
Ступин В. Г.
Татьянников В. А.
Травников Ю. Г.
Тулинов В. И.
Уришов К. П.
Ушаков Н. М.
Фарафонов Ю. В.
Фёдорова Г. Н.
Физиков Д. А.
Харитонов А. С.
Хоменко А. В.
Чайко В. М.
Чернышев А. А.
Шадрин А. П.
Широких М. С.
Шмелев Г. Н.

М. С. ГОРБАЧЕВ МОСКВАГАА БУСАБА

СССР-эй Президент М. С. Горбачёв сентябриин 9-дэ Хельсинкиhээ Москвагаа бусаба. Хельсинкидэ США-гай президент Дж. Буштай уулзаhан байна.

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. И. Рыжков, СССР-эй Верховно Соведэй Түрүүлэгшэ А. И. Лукьянов, СССР-эй президентскэ соведэй гэшүүд, бусад тушаалта нюурнууд Внуковско аэропортдо М. С. Горбачёвые угтаба.

СССР-эй президентскэ Соведэй гэшүүн, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр Э. А. Шеварднадзе, президентскэ соведэй гэшүүн Е. М. Примаков М. С. Горбачёвтой хамта бусаhан байна.

(ТАСС).

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

КОММУНИСТНУУДАЙ ҮҮРГЭ ЕХЭ

— КПСС-эй XXVIII съездын урда тээхи суглаануud дээрэ, съездын болон партконференциин делегадуудта кандидадуудые дэбжүүлхэ үедэ, «Энэрхы ёһото, демократическа социализм тээшэ» гэһэн КПСС-эй ЦК-гай платформын, партиин шэнэ Уставай проектнүүдые зүбшэн хэлсэжэ байхадаа, районой олонхи коммунистнууд партиин нэгэдэлые бэхижүүлхэ, парти доторой ажабайдалые демократизацилха, партияа али болохоор хамгаалха тухай һайн дурадхалнуудые оруулһан байна,— гэжэ августын һүүл багаар үнгэргэгдэһэн КПСС-эй Захааминай районно комитедэй X пленум дээрэ онсо тэмдэглэгдээ һэн.

Мүнөө КПСС-эй XXVIII съездын боложо, КПСС-эй ЦК-гай Платформын, шэнэ Уставай баталагдан абтаад байхада, тэдэниие болон съездын бусадшье документнүүдые коммунистнуудай, арад зоной дунда ойлгуулха, партийна хүдэлмэриин түхэл шэнжые, онол аргануудые, дүй дүршэлые эрид хубилгаха тодорхой хэмжээнүүдые хараалжа бэелүүлхэ хүдэлмэри үргэнөөр ябуулха шухала. Съездын документнүүд партийна эхин организаци, коммунист бүхэнэй ухаан бодолдо һайса бодомжологдохо ёһотой. Энээнтэй хамта партиин райкомой бюро, партийна эхин организацинууд КПСС-эй XXVIII съездын делегат В. Ф. Кондратюгые урижа, съездын хүдэлмэриин дүнгүүд тухай хөөрэлдэхэ ёһотой.

КПСС-эй шэнэ Уставай ёһоор съездын дүнгүүд Соведүүдтэ, профсоюзай, комсомолой болон бусад олониитын эмхинүүдтэ хүдэлжэ байһан партийна бүлэгүүдтэ зүбшэн хэлсэгдэхэ болоно. Нэн түрүүшын хэмжээ ябуулга гэхэдэ, районой тоосоото-һунгалтын партийна конференциин урда тээ мүнөө бии байһан райкомой бүридэлые шэнэ эрхэ байдалда хүдэлжэ шадахаар хубилгаха, өөһэдынгөө арга боломжоор штадаа тодорхойлхо хэрэгтэй. КПСС-эй рескомой дурадхалаар партиин райком 11 харюусалгата хүдэлмэрилэгшэдтэй байхаар хараалагдана. Райкомой бюро коммунистнуудай һанамжа дурадхалнуудые һайса шэнжэлжэ үзөөд, партиин райкомдо хоёр секретарьтай байха гэжэ шиидээ.

Нэгэдэхи секретарь эмхидхэлэй-партийна, кадрнуудай болон ажалша коллективүүдэй социально-экономическа хүгжэлтын асуудалнуудаар, хоёрдохи—үзэл сурталай хүдэлмэриин асуудалаар хүдэлхэ байна. Энээнһээ гадна хоёр таһагууд гү, али комиссинууд байха. Нэрлэбэл, эмхидхэлэй-партийна ба кадрнуудай, үзэл сурталай хүдэлмэриин. Тэдэниие таһагуудые эрхилэгшэд гү, али комиссинуудай түрүүлэгшэнэр хүтэлбэрилхэ. Юрэнхы бүридхэлэй ба партстатистикын секторнүүд, парткабинет болон 3 харюусалгата хүдэлмэрилэгшэд үлэхэ. Иигэжэ партиин райком 7 хүнөөр үсөөн болохо. Эдээнһээ гадна комендантын, ахалагша библиотекариин, нэгэ жолоошоной штадууд үгы хэгдэхэ. Энээнһээ уламжалан, хамта 37.224 түхэриг жэл соо алмагдаха байна.

Партиин райкомой бүридэл тухай эхин парторганизацинуудһаа, коммунистнуудһаа олон дурадхалнууд орожо байнхай. Жэшээлхэдэ, Зэдын комбинадай партийна эхин организацинуудай секретарьнуудай Совет партиин райкомдо гурбан секретарь байг гэжэ дурадхаа. Секретарь бүхэн нэгэ консультанттай байха. Тиигээд нэгэ-хоёр таһагуудые хүтэлбэрилхэ болоно. Хамта 9 харюусалгата хүдэлмэрилэгшэдые үлөөхые дурадхаа. Иимэ үсөөн хүн хүдэлхэдөө, бүтээсэ ехэтэй байха, гараа хабсаргаад, бүдүүлиг зан гаргажа ябаха ушар үгы болохо гэжэ Зэдын комбинадай коммунистнууд тоолоно.

1989 ондо районой коммунистнуудай партийна түлбэриин хэмжээн бүхыдөө 146 мянганда хүрэһэн байна. Энээнһээ партиин райком 72 мянган түхэриг туһаламжа абаа. КПСС-эй шэнэ Уставай ёһоор 1990 оной хоёрдохи хахадһаа партиин гэшүүнэй түлбэри 33 мянган түхэригөөр хорохоор хараалагдана. Энээнһээ гадна байгша оной түрүүшын хахад жэлэй дүнгөөр 1438 түхэриг түлэгдөөгүй, үритэй гараа. Партиин гэшүүнэй түлбэри түлэхэгүй ушар олошорбо. Санагын совхозой (секретариинь Н. Ч. Шабаев), Харацайн (В. Ц. Дондоков), районой Түбэй больницын (Ю. Д. Бакшеев), районой ажаһуудалай эрилтэ хангаха үйлэдбэриин нэгэдэлэй (В. А. Парпаева) партийна организацинууд гэшүүдэй түлбэриин мүнгэ саг соонь суглуулжа, тоосоо хэнэгүй.

Санагын совхозой партийна организацида аяар 30 коммунистнууд 5 һараһаа дээшэ болзор соо гэшүүнэй түлбэри түлөөгүй. Январь һараһаа хойшо Зэдын комбинадай дулаасуулгын ба зайн галай цехэй 16, барилга-хабсаралгын участогай 10 коммунист гэшүүнэй түлбэри түлөөгүй байна. Нэрлэгдэһэн парторганизацинууд тоосоото-һунгалтын суглаануудай үнгэргэгдэхэдэ, партиин гэшүүдэй түлбэриин, тоо бүридэлэй байдалые харюусалгатайгаар шэнжэлхэ, гэшүүнэй түлбэри түлөөгүй коммунистнуудтай хөөрэлдэжэ, хэмжээ абаха зэргэтэй.

Партиие шэнэдхэлгэ хадаа партиин гэшүүдэй нэрэ хүндые бодото хэрэг дээрэ хангаха, партиин политикые хараалалгада, бэелүүлгэдэ коммунист бүхэниие хабаадуулха, партийна эхин организациин үүргые үндэһөөрнь дээшэлүүлхэ хараа шугам болоно гэжэ КПСС-эй XXVIII съездын шиидхэбэринүүд соо онсо тэмдэглэгдэнэ. Эхин парторганизацинуудай шэнэ үүргэ, тэдэнэй эрхэ КПСС-эй Устав соо гүйсэд хэмжээгээр элирхэйлэгдээ бшуу.

Захааминай районно парторганизацида 44 партийна бүлэг, 25 цеховэ, партийна эхин 52 организаци тоологдоно. Эдэ бүлэгүүдтэ, эмхинүүдтэ бүхыдөө 1959 коммунистнууд тоологдоно. Энэ хадаа партиин районно комитедэй гол хүсэн гээшэ.

Район дотор эдэбхитэйгээр, зоригтойгоор хүдэлдэг партийна организацинууд үсөөн бэшэ юм. Тэдэнэй тоодо Зэдын комбинадай шанаржуулгын фабрикын (секретариинь Н. А. Неделько), районой хэлхээ холбооной узелай (В. Д. Тугаринова), Закаменск хотын 1-дэхи, 3-дахи дунда һургуулинуудай (Т. И. Филиппова, С. П. Логинова), Енгорбойн, Хамниин, Михайловкын совхозуудай болон бусад партийна организацинууд оролсоно.

Гэхэ зуура зарим парторганизацинуудта ниитын ажал ябуулгада хайша хэрэгээр, һожоргүйгөөр хандадаг, өөрынгөө үүсхэл оролдолгые гаргажа, харуулжа шададаггүй, партиин хараа шугамые бэелүүлжэ бирадаггүй коммунистнууд олон байһаар. Энэ баримтые һүүлэй үедэ КПСС-эй гэшүүнһээ гараха олон ушар гэршэлнэ. Үнгэрһэн жэл соо район дотор өөрынгөө дураар 14 хүн партиин гэшүүнһээ гараһан байна. Харин энэ жэлэй эхинһээ хойшо, августын 15-най байдалаар 34 хүн КПСС-эй зэргэһээ гараа. Зэдын комбинадта ушөөшье олон хүнүүд партиһаа гараха гүйлтануудые үгөөд байна.

Партиһаа гараһан хүнүүдэй баримталһан гол шалтагаанууд гэхэдэ, хубилган шэнэдхэлгын ябаса тэдэниие хангана гүй, КПСС-эй нэрэ хүндэеэ һэргээхэ байһанда этигэнэгүй, мүн партиин гэшүүнэй түлбэриин ехэ байһанһаа олон хүн гараа.

Сталинизмын болон хүгжэлтын тогтошоһон үедэ партиин нэрэ хүндые өөрын хара һаналаар хэрэглэхын тула КПСС-эй бүридэлдэ элдэб аргаар шурган ороһон хүнүүд лэ мүнөө үедэ, олондо мэдээсэлэй болон демократиин дэлгэрээд байхада, хулжан ябаха аргаяа бараг дахадаа, партиһаа гаража ошоно. Хоро шараяа гаргажа, партиин нэрые бузарлахаяа, доромжолхоёо һэдэхэ хүнүүдшье байна, Ажалша коллективүүдһээ партийна организацинуудые холодуулхые, үгы хэхэеэ һэдэгшэдые партиин XXVIII съезд эрид шангаар шүүмжэлжэ, тэдэнэй ябадалые демократи болон хуули хазагайруулагшад гэжэ сэгнэһэн байна. Иимэрхүү ябадал Захааминдашье үзэгдэнэ.

Һаяхан Зэдын комбинадта коллективэй хэлсээ баталха конференциин үнгэргэгдэжэ байхада, эндэхи парткомые захиргаанай байшанһаа гаргаха, байра, мебель, зайн гал, транспорт хэрэглэһэнэйнь түлөө түлбэри абаха гэһэн дурадхал оруулагдаба. Иимэ һэнгэргүй, үндэһэгүй ябуулгануудта партиин гэшүүд шанга сохилто үгэхэ ёһотой. Эхин парторганизацинууд захиргаанай ажал ябуулгые хинаха эрхэгүйшье һаа, ажалша коллективэйнгээ хэрэгүүдтэ нүлөөлхэ, ажалша хүниие хамгаалха уялгатай. Коммунистнуудай Ленинскэ хараа шугамай эрилтын нүлөөн элеэр харагдаха зэргэтэй гээд пленум тэмдэглээ.

Пленумдэ хабаадаһан Зэдын комбинадай парткомой секретарь В. В. Клопов, партиин, ажалай ветеран Ц-Д. Ц. Дугаров, Холтоһоной руднигай начальник А. В. Семенов, «Ажалай туг» газетын редактор В. С. Батуева Закаменск хотын 5-дахи дунда һургуулиин директор Ф. Л. Митронов, «Бурятводмелиорация» нэгэдэлэй ПМК-гай эхин парторганизациин секретарь В. С. Брыков, Зэдын комбинадай директор В. М. Переляев, Санагын совхозой парткомой секретарь К. С. Ардаев болон бусад КПСС-эй XXVIII съездын шиидхэбэринүүдые дүүргэхэ талаар районно парторганизациин зорилгонууд тухай өөһэдынгөө һанамжа хэлээ. Энэ асуудалаар пленум тогтоол баталан абажа, районно партийна организациин һунгагдамал органуудые бии болгохо талаар комисси бии болгобо.

М. ГОНЧИКОВ,
манай корр.

АГА, ОНО[Н] нютагуудa[й]

ШИИДХЭГДЭЭ[ГҮЙ] АСУУДАЛНУУД

Дулдаргын районой барилгын эгээл томо коллективүүдэй нэгэн болохо ажахынууд хоорондын барилгын эмхи болоно. Энэ үедэ барилгашад бэрхэтэйхэн байдалда орожо, урагшагүйгөөр ажаллажа байна. 1990 оной үнгэрһэн 8 һарын дүнгүүд эндэхи барилгашадые, хүтэлбэрилэгшэдые урмашуулбагүй. Гол подрядаар хараалагдаһан түсэбтэ даабаринууд дүүргэгдэбэгүй, мүн өөһэдыншье хүсөөр барилга-хабсаралгын гоританй хүдэлмэри хэгдээгүй. Иимэ тулюур байдалай шалтагаанууд олон. Нэгэдэхеэр, коллективтэнь ажалай эмхидхэл һула, барилгашад даа һан хэрэгтээ харюусалга багатайгаар хандана д.

Зүгөөр, эндэхи ажалшад урагшагүй ажалайнгаа гол шалтагаание барилгын материалай олоор дутаалдаһантай холбоно. Тодорхойлходо, бетон, цемент гэхэ мэтын барилгын материалнууд саг үргэлжэ дутаалдана. Гадна предприяти мүнгэ зөөриин талаар үе-үе болоод бэрхэшээлдэ орожо байдаг болонхой.

Мүнөө энэ дутагдалнуудай эшэ үндэһыень элирүүлээд туршая. Энэ үедэ МСО-гой барилгашад гол түлэб шулуугаар барилга хэнэ. Жэшээлхэдэ, Свердловой нэрэмжэтэ колхоздо тэдэнэр запабарилгын түбэй мастерской барина. Мүн Дулдарга һууринай урда сахада хүүгэдэй саадай барилгада хабаадалсана. Һаяын сагта Дулдаргын шубуунай фабрикада ажал хэжэ эхилээ. Дээрэ нэрлэгдэһэн объектнүүд бараандаа хирпиисээр, үгы гэбэл, бетон хабтагайгаар баригдана. Тиимэһээ бүхы барилгануудта бетон хушалтанууд дутаалдадаг байна.

Һаяшаг МСО-гой ахамад инженер нүхэр Гомбоев барилгын шухаг энэ материал бэдэржэ, Шэтэ хотын эмхи зургаануудаар хии талаар ябаад ерээ. Зүгөөр, жэлэй эхиндэ Шэтын үйлэдбэриин-технологическа комплектациин упрэзлени Дулдаргынхидые бетоноор таһалгаряагүй хангажа байхаар найдуулһан юм. Харин эсэстээ энэ найдуулгань хоёһон үгэ болоод лэ үнгэршэнэ. Зүндөө, хооһон үгын саана, хэсүүхэн байдал обёорхоор ааб даа. Нэгэнэйнгээ нүгөөдээ мэхэлхэдэнь гурбадахинуудынь тон ехэ хохидолдо ороно бшуу. Тэдээнэй тоодо баригдаагүй мастерскойнуудтай колхоз, совхозууд, хүсэд баригдаагүй задагай байрануудтай шубуушад, оройһоо хушалтагүй хүүгэдэй саадууд оролсонод. Гэхэтэй хамта, барилгашадшье ехэхэн хохидолдо ороно. Тэдэнэр үйлэдбэриие хүтэлбэрилжэ, өөдэнь үргэжэ шадахагүй хүтэлбэрилэгшэдтэ этигэхээ болинод. Тиимэһээ хараалагдаһан түсэбүүдэй саг соогоо бэелүүлэгдэхэ байһан...
Энээнһээ улам...
шадай ажалай...
на бшуу. Колле...
нүүд үгээ ой...
линод.
Иимэ эрхэ б...
гын эмхиин м...
дуталдажа э...
халтай бэшэл...
зөөритэй байб...
хэрэгтэй сос...
абаха байгаа. ...
мэдэлэй мүнгэ ...
даа, энэ хэрэг...
хүшэр болоно ...
ушарта районой...
нууд МСО-до ...
мүнгэн зөөриі...
байжа, тэдээнд...
ушаруулна.
Дулдаргын ...
нүүдтэ бэрхэтэй...
ооод байна ...
шье үедэ колл...
сэхэ, ажалша бү...
ааб даа. А. Г...
Шобогоров, Г. ...
Михайлов, Н. ...
Акимов, А. Кушл...
эндэ хорёод ...
ажаллажа, МСО...
гаргалсаhан ...
бэрхэшээлтэй б...
байхадаа, тэдэн...
дана, Энэншье ...
рилгын томо эм...
мэн өөр-өөрһөө ...
Жэшээлхэдэ, ж...
барилгашадай а...
гаар хэгдэхэгүй ...
хаар. Үнэхөөрөө ...
гын МСО-до ж...
хэхы үүргэ дүү...
гын модо шэрэд...
най автомашин...
П. Башмаков, ...
Липатников, ...
гэгшэд хэдынэй...
сэбөө үлүүлһэн ...
Мүн хамһабарии...
дэлмэришэн А. ...
гагдаһан ажал...
ехэтэйгээр ханд...
магтаалтай ябад...
шэр үедэ эдэл...
лективэй түшэг...
лоод байнхай. Т...
мэришэд лэ б...
дахуулан, тохёо...
шээлнүүдые һай...
хые оролдожо я...
сэл эрмэлзэлэй, ...
лэй байбашье, ...
шухала материал...
дахада, түсэбөө, ...
гэ яагаад дүүр...
мэһээл Дулдарг...
зарим барилга...
гарахала ярава...
сугларшаһан үүр...
дэшье һаа г...
байдаг. Юрэдөө...
МСО-гой барилг...
олон шиидхэгдэ...
нуудтай 1990 оно...
лые дабаад, м...
шэнь шэглэбэ, ...
олоһон мүнгөө...
хангадаг боло...
коллективэй ни...
орохо гэжэ б...

С. ЖИГМИ[ТОВ]

АШАГЛАЛГАДА ТУШААНА

«Связьстрой -6» трестын нүүдэл оньһожоруулагдамал 608-дахи колоннын коллектив өөһэдөө өөһэдыгөө мүнгэ зөөреэр хангаха гуримаар хүдэлжэ, түсэбтэ даабаринуудаа урагшатай дүүргэнэ. Түсэбэй ёһоор жэлэй эхинһээ 124 мянган түхэриг олзо оршо абаха ёһотой аад, үнэн дээрээ 193 мянган түхэриг абажа шадаһан байна. Даажа абаһан объектнүүдээ хараалагдаһан саг болзортонь барижа, ашаглалгада тушааһанай ашаар нимэ ашаг олзо абаа бшуу.

Байгша оной эхинһээ Захааминай районой Дүтэлүүрэй совхоздо, Баргажанай районой Хилганын колхоздо үйлэдбэри доторой телефоной утаһа татажа, ашаглалгада тушаагаа. Бригадир М. М. Плюснинэй хүтэлбэрилдэг бригадын гэшүүд Дүтэлүүрэй совхоздо февраль-июниин хугасаада хүдэлжэ, 200 номертой станци баряа. Тэдэнэр 104,3 мянган түхэригэй барилга-хабсаралгын хүдэлмэри эндэ хээ һэн. А. Е. Хромкын ударидадаг бригада Хилганын колхоздо 35,7 мянган түхэригэй барилга-хабсаралгын хүдэлмэри хэжэ, 100 номертой станци ашаглалгада үгөө.

Бригадир А. Ш. Лумбуновай бригада Бэшүүрэй районой «Сибирь» совхоздо 150 номертой станци болзорһоонь урид барижа, эндэ һаяхана хэрэглэмжэдэ тушааба. Түсэбэй ёһоор, тус объект декабрь соо баригдажа дүүргэгдэхэ ёһотой байһан юм. Энэ станциин барилгада 45,6 мянган түхэриг ашаглаһан байна.

Н. ЕМЕЛЬЯНОВА,
608-дахи ПМК-гай экономист.

Кооперативууд — ажабайдалдамнай

«...ЮУМЭМНАЙ ХУУ ХЭБ СООГОО БАЙГАА ДАА»

Буряадай АССР-эй Соёлой министерствын дэргэдэхи соёлой памятнигуудые сахиха ба хэрэглэхэ талаар үйлэдбэриин бюродо мэдэлтэй «һэльбэн шэнэлэгшэ» гэжэ кооперативай ажал хэрэгүүд тухай газетынгаа уншагшадта хөөрэжэ үгэхэ һанаатай тэрэнэй түрүүлэгшэ В. Д. Панушковтой уулзабаб. Хүдэлжэ байһан газартань үглөөнэй 9 часта ерэхэдэмни, ажалынь түлэг дундаа ябажа байгаа. Дүрбэн хүн тархияа үргэнгүй хүдэлнэ. Түрүүлэгшэ бухгалтер хоёр столой саана юумэ тоолоно, бэшэнэ. Уданшьегүй тэдэнэр сүлөө боложо, түрүүлэгшэ намтай хөөрэлдэхэ аргатай болобо. «Үсэгэлдэр райфинтаһагһаа саарһа гуурһыемнай шалгаа. Юумэмнай хуу хэб соогоо байгаа даа»,—гэжэ түрүүлэгшэ һанаагаа амарангяар хэлэбэ.

Хөөрэлдөөмнай Улаан-Үдэдэ Каландаришвили, 41 гэһэн адресаар болоо. Эндэ урдань Улаан Армиин городской штаб байгаа. Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй 1981 оной сентябриин 29-дэ абаһан 379-дэхи номерой тогтоолой үндэһөөр гүрэнэй хамгаалгада абтаһан энэ байшан 1918 онойхидоол адли болгогдожо, һэльбэн шэнэлэгдэхэ болоһон юм. Һэльбэн шэнэлэгдэһэнэйнь һүүлээр эндэ Улаан Армиин болон комсомолой интернационалис хаһи барисаанай штабай музей эмхидхэгдэхээр хараалагданхай. Тиимэһээ энэ барилга һонирхол татаа.

Асуудал: Владимир Денисович, энэ гэрэй хажуугаар би хори гаран жэлдэ ябажа байнаб, һэльбэн шэнэлэгдэжэ эхилһэн сагыеньшье мэдэхэб. Тиимэ хүнэй хүтэлбэрилдэг бригада тэдындэ хүдэлмэриеэ эхилбэ, тэдыдэ түгэсхэхэ гэжэ байжа дарагараар бэшээтэй самбарханшье нэгэ хирэ үлгөөтэй байдаг болоо һэн. Тиигээд ажал гээшэ бурьялжа эхилээ бэлэй. Тиигэжэ байтараа замхаад, баһа эхилээд, дахинаа ан-бүн болошоһон аад, һанайхинай бии болоһоор, ондоо байдал үзэгдэнэ. Түүхын удха шанартай энэ гэр зоной үзэмжэдэ одоол табигдахаяа һанаа юм байна гэжэ баярлахаар болоод байна.

Харюу: Зоной ажаглалта зүб юм ааб даа. Бидэ эндэ үнэхөөрөө дүрбэдэхи бэшэ һаа, сохом гурбадахи эзэд болонхойбди. Нёдондоной ноябриин 25-һаа эндэ хүдэлжэ эхилээбди. Байгша оной октябриин һайндэрөөр ашаглалгада тушаахаар хараалнабди.

Асуудал: Бүтээсэ ехэтэйгээр, һайнаар хүдэлжэ байгаа зон байнат. Энэ гэр одоол ёһотой эзэдээ олоо юм байна. Тиимэһээ кооператив яажа эмхидхэһэн, ажал хэрэгэйнгээ ябаса тухай хөөрэжэ үгэхыетнай гүйнаб.

Харюу: Гүрэнэй банкда ээзгүй счёдой бии болоһон тухай, тэрэнэй эзэн болохо дуратай шуулай дунда конкурсын нээгдэһэн тухай соносхол газетэдэ уншаад, нүхэдөөрөө һонирхожо зүбшөө һэмди. Тиигээд эзэниинь болохо азатай байгдаа гээшэ ааб даа. Манай урда тээ байһан кооперативһаа нэгэ хүнһөө бэшэ юуншье үлөөгүй байгаа. Үринь ехэ байгаа. Финтаһагта 720 түхэриг гансата түлэхэ баатай болообди. Эгээ түрүүн юһэн хүн суглараабди. Харин мүнөө 65 хүн болонхойбди.

Асуудал: Теэд бэшэнтнай хаана гээшэб?

Харюу: Тиигэжэ һурахат гэжэ һанаал һэм. Ушарынь гэхэдэ, бидэтнай нэгэ объект дээрэ үймэжэ байдаг бэшэ, харин нэгэ доро хэдэн барилга хэдэг зомди. Эгээ мүнөө юһэн объекттэй байнабди. Бригада бригадаараа хүдэлдэгбди. Тэдэмнай 15—20 хүнһөө бүридэдэг. Зарим үедэ хэрэгтэй болоо һаань, бригадамнайшье хубаардаг. Гол түлэб Улаан-Үдэдэ хүдэлдэгбди. Хүдэлжэ эхилһэн сагһаа хойшо Советскэ райондо хүүгэдэй нэгэ саад, пионернүүдэй байшан, Октябрьска райондо библиотекэ гэхэ мэтые заһабарилжа дүүргээд байнабди. Тиихэдэ нэгэ бригадамнай Хяагта ошожо, хүгжэмэй училищиин хамтын байра заһабарилаад ерээ. Эгээ мүнөө куклануудай театр байгаалиин музей хоёрой байшан, «Эрдэм» кинотеатр заһабарилжа дүүргэхэ болонхойбди даа.

Асуудал: Ажалайнгаа гурим тухай олондо хөөрэжэ үгыт.

Харюу: Яаха һэм, болохо. Нюуса юумэн үгы. Ажалнай яһалал урагшатайгаар ябана гээшэ гэжэ хэлэхэ байнаб. Зүгөөр счёт дээрээ мүнөө миил 10 мянган түхэригтэйбди. Юундэб гэхэдэ (дээрэ дурдаа һэм даа), счёт дээрэмнай байһан урда кооперативайнгаа үри 17 мянган түхэриг түлэжэ гарааб ди. Гүрэнэй арбитраж хүрэтэр ябаад, юумэн бүтээгүй, түлэжэл һалаалди даа. Гомдолтой юм ааб даа. 60 гаран хүнэй салин түлэхэш, элдэб гарзаяа, налогойнгоо мүнгэ түлэхэш. Сэлэнгын баруун бэедэ бааза бариха һанаатайбди. 13,5 мянгаар байра худалдажа абаабди. Ажахынгаа хэрэгсэлнүүдые хадагалаад байха тиимэ бааза манда аргагүй хэрэгтэй байна.

Саашань хэлэхэдэ, намда нэгэ орлогшо бии. Тэрэмнай саарһан дээрэ участогай начальник гээд ябадаг юм. Ахамад бухгалтер бии. Бэшэмнай хуу хүдэлмэришэд болодог. Бригадые бригадир хүтэлбэрилдэг. Өөрымни мэргэжэл инженер-барилгашан. Бүхы наһаараа барилгын эмхинүүдтэ хүдэлжэ ябааб. Улаан-Үдэ хотын Соведэй гүйсэдкомой УКС-ын начальнигай орлогшоор хүдэлжэ байһанаа эндэ ороо хүм. Партиин гэшүүнби. Бригадирнууд хүдэлмэришэдые ажалда өөһэдөө абадаг. Бүридэл тухайгаа хэлэхэдэ, дарxашуул, барилгашад, сантехнигүүд, шулуушад болодогбди. Штукатур-маляр хоёр эхэнэр бии. Кооперативаймнай гэшүүдэй дундуур наһан 30 юм.

Асуудал: Владимир Денисович, ажалайтнай гурим, эмхидхэл хайшаа болоноб? Тодорхойгоор хэлэжэ үгыт даа.

Харюу: Эгээл дээдымнай орган коллективэй хамтын суглаан юм. Тэндэ абтаһан шиидхэбэри — хуулита шиидхэбэри. Недели бүхэнэй средада планёркомнай болодог. Тэндэ бригадирнууд лэ сугларжа, үйлэдбэриингөө асуудалнуудые зүбшэдэгбди. Харин квартал соо нэгэ дахин бултанай хабаадалгатай үйлэдбэриин суглаан болодог. Апрель соо кооператорнуудай бүлгэмдэ ороо һэмди. Гэшүүн бүхэмнай кооператорнуудай бүлгэмэй профкомдо взносоо түлэдэг. Хүдэлмэриимнай үдэр 8 часта эхилдэг. Гансал воскресенидэ амардагбди. Ээлжээтэ амаралтамнай хүдэлмэриин 25 үдэр соо үргэлжэлдэг. Хүдэлдэг гуримнай сэбэр ажахын тоосоогоор хэгдэнэ. Бригада бүхэн хэды мүнгэ абанаб, хайшан гэжэ гаргашалнаб — өөһэдынь дуран. Зүгөөр юумэн бүхэндөө тэдэнэр ёһотой эзэн байдаг. Барилгымнай талмай дээрэ үлүү хадааһанайшье хэбтэхые харахагүйт. Хүл доогуургнай хирписын түгдэрхэй гү, али модоной тайрадаһан, зомгоол юрэдөөшье торохогүй. Харин гүрэнэй барилга дээгүүр ямар байгшаб даа, мэдэнэбди. Кооперативай гэшүүд гээшэмнай зөөриин сэн ойлгохо, ажалдаа ондоо хандасатай зон ха юм.

Асуудал: Тиимэ һэн хойноо журам һайн ааб даа...

Харюу: Гол түлэб, журам һайн даа. Тиигэбшье баһа ганса нэгэ юумэн гараад лэ байдаг. Хамтынгаа суглаан дээрэ шиидхэһэнэймнай ёһоор, нэгэ дахин һогтуугаар харагдаһан хүн 25 түхэригэй яла түлэдэг. Хоёрдохиёо дайралдаа һаа, 50-ые түлэхэ. Хэрбээ гурбадахияа дабтаа һаань, ажалайнь дэбтэр барюулаад, хахасаха гурим бии.

Гэхэ зуура, нүгөө талаһаа гэшүүн бүхэмнай социальна талаһаа туһаламжада хүртэдэг юм. Хэрбээ үбшэлөө һаань, армиин албанда татагдаа һаань, һурахаяа ошоо һаань, үдэр бүхэнэйнь түлөө 10 түхэриг түлэгдэдэг гээшэ. Эгээ мүнөө кооперативаймнай гэшүүдэй салин хүлһэн дунда зэргээр 560-аад түхэригтэ хүрэнэ. Энэ барилга дээрэмнай нэгэ харуулшан бии. Тэрэмнай гар дээрээ 150 түхэриг абадаг. Иимэл даа.

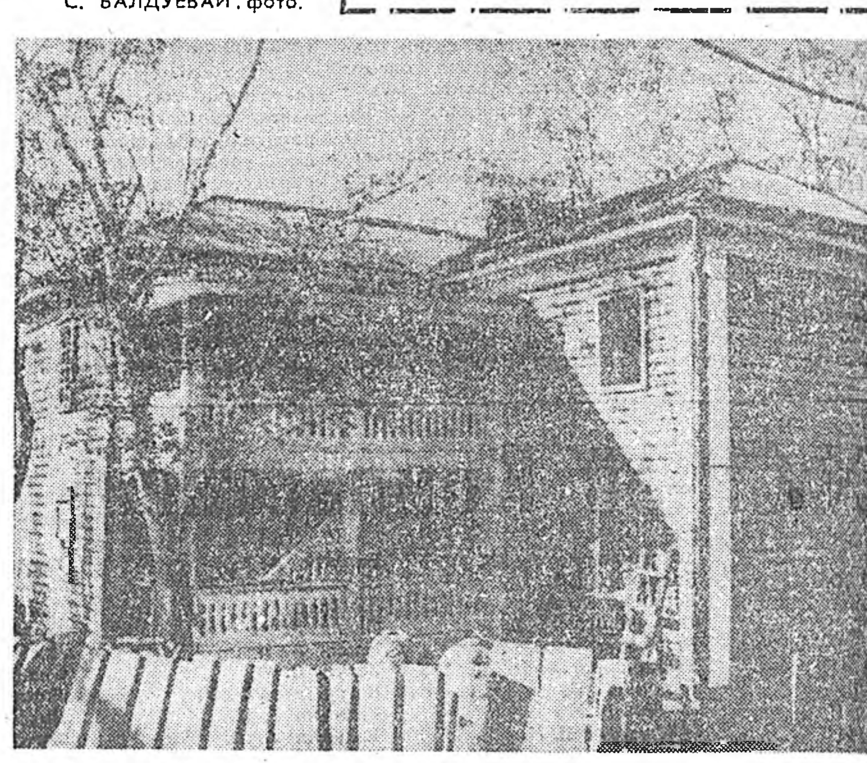
Асуудал: Владимир Денисович, кооперативна хүдэлөөе та дэмжэнэ гээшэ аабат даа. Иимэ тодо гуримтай, эмхидхэл һайнтай байхада, хүдэлһэн зондошье урматай хаш. Түүхэй эдээр, модо шулуугаар хэн таанадые хангадаг юм?

Харюу: Өөһэдөө өөһэдыгөө гүйсэд хангадагбди. Жэшээнь, би түрүүлэгшэ һүхэ, хюрөө барижа хүдэлдэггүйб. Эмхидхэлэй, хангалгын хүдэлмэри барагдадаггүй. Өөрынгөө машинаар ябажа, бүхы юумэ бүтээгдэдэг гээшэ. Барилгын магазинһаа худалдажа абахаш, гүйхаш, бадарлахаш. Мүнгэ һангай талын гуримтай байлга бухгалтерһаа дулдыдадаг. Манай бухгалтер энэ талаар бэрхэ. Яһала таараха хүдэлнэбди. Энэ барилгамнай проектно-сметнэ документацяараа 103 мянга гаран түхэригэй юм. Тэрэнэйнгээ 80 процентые ашаглаад байнабди.

Зай, һайн даа, Владимир Денисович. Ажалдатнай амжалта хүсэнэб.

«СССР-тэхи кооперации тухай» СССР-эй хуулиин абтаһанһаа хойшо манай республикада кооперативна хүдэлөөн зарим тэды эдэбхижэһэн байна. Республика соомнай бии болгогдоһон 300 гаран кооперативай нэгэн «һэльбэн шэнэлэгшэ» («Реставратор») гэжэ кооперативай ажал ябуулга тухай эндэ дэлгэрэнгыгээр хөөрэхэ гэжэ оролдогдоо. Нютаг нугадатнай мүндэлөөд, арадай үргэн хэрэглэмжын эд бараа хэдэг, ниитын эдеэ хоол бэлдэдэг, һуурин, тосхонуудыетнай болбосон түхэлтэй болголсодог, ажаһуудалайтнай хэрэглэмжэнүүдые һайнаар хангадаг кооперативууд тухай манай газетэдэ бэшэхыетнай гүйнабди.

В. ТОКТОХОЕВА,
манай корр.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Улаан-Үдын Каландаришвилиин нэрэмжэтэ үйлсын 41-дэхи гэр һэльбэн шэнэлэгдэжэ байна. Тэрэ музейн байра болгогдохо юм.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

РАЙКОМОЙ СЕКРЕТАРЬ ФЕРМЕР БОЛОБО

ПЕРМСКЭ ОБЛАСТЬ. КПСС-эй Чердынскэ райкомой секретарь Виталий Иннокентьевич Соснин тушаалаа орхижо, фермер болобо. Түрэлхидтэйгоо, нүхэдтэйгөө хамтаржа, В. И. Соснин «Аренда» гэһэн үйлэдбэриин кооператив эмхидхээд, тэрэнэйнгээ түрүүлэгшэ болоо. Энэ кооператив Хмелевко гэжэ хооһоршоһон һууриндa байраяа түхеэрэнхэй. Кооперативай гэшүүд— бултадаа 4 гэр бүлэ—дүрбэн гэр тэндэ худалдажа абаа юм. Урдандаа овощ хадагалдаг байһан складые малай байра болгожо түхеэрээд, үнгэрһэн жэлдэ 22 тонно мяха үйлэдбэрилөө юм. Түрүүлэгшэ кооперативайнгаа гэшүүдтэй хамта адли хүдэлдэг. «Аренда» кооператив гол түлэб мал шахан таргалуулха мэргэжэл шэлэнхэй. Тэжээлэй ургамалнуудые тариха 300 гектар газар кооператив мэдэлдээ абаа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: райкомой секретариин һайн байраһаа гаража хүдөө нютаг руу нүүжэ ерэһэн Зоя, Людмила Александровна, Виталий Иннокентьевич ба Владислав Соснинтон.

ТАСС-ай фотохронико.

ЕГОР ЛИГАЧЕВ: «Ном бэшэжэ бай[...]

РСФСР-эй Компартиин ажал ябуулгануудай программа КПСС-эй программна мэдүүлгэнүүдтэ зүрюу байна гэжэ хэлэхэ ябадал хуурмаг юм гээд хэлэбэл алдуу гарахагүй. РСФСР-эй Коммунис партиие эмхидхэн байгуулгын съездын делегат Е. К. Лигачев иигэжэ тоолоно. Эдэ бүгэдые хэлэһэн зон делегадуудые айлгаха һэдэлгэ гаргана гээд хэлэхээр. Тэрэл зуура эдэнэрэй дунда тиимэшье аймхай зон балай харагданагүй. Бултадаа олон юумэ үзэһэн, бата найдамтай, бүхэриг зон лэ даа.

Съездын түрүүшын заседани болон Россин Компартиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь И. К. Полозковой элидхэл тухай тон һайн һанамжатайб гэжэ Е. К. Лигачёв саашадаа хэлэһэн байна. КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой бүридэлдэ бүри һая хада ородог байһан тэрэ Россин коммунистнуудай съездэ хабаадагшад ехэ түргэнөөр хэрэг бүтээхы шэглэл баримталжа шадаһан байна гээд забһарлалгануудай үедэ ТАСС-ай корреспондентнүүдтэй хөөрэлдэхэдөө тэмдэглэһэн байха юм.

Оронойнгоо экономикын дэлгүүрэй харилсаануудта орохо ябадал тухай ямар һанамжатай байһан тухайгаа хэлэжэ үгыт гэжэ журналистнуудай гүйхадань, иимэ харилсаанууд орон соомнай хүсэндөө оронхой гэхэдэ болохо гээд Егор Кузьмич һанамжалаа. Эд бараанай-мүнгэнэй харилсаануудые түсэблэхы үндэһэ эхинтэй тааралдуулжа, эндэ кооперации тухай хэлэнэб, эдэ харилсаанууд бодото байдалда нэбтэрэнхэй байгаа гэжэ хэлэхэ байнаб гээд тэрэ энэ бодолоо тодорхойлоо. Энэ асуудалай гол удха юун болоноб гэхэдэ, зөөри эдлэлгын шэнэ түхэл маягууд ямар аргаар тодорхойлогдоноб, бүхы юумые гүрэнэй бэшэ болгохо хэрэг хайшаагаар бэелүүлэгдэнэб — эдэ бүгэдэ болоно гэжэ Е. К. Лигачев онсолно.

Эндэ ондоошье асуудалнууд шухала удха шанартай юм бээ. Тиигэбэ яабашье, энэ политикаяа эхилхэдэмнай, гүрэнэй зөөри тухай асуудал голынь болоод лэ байха. Зөөриин түхэл маяг, ажахы эрхилэлгын түхэл шэнжэ ямар байнаб,— политика эгээл тиимэ, парламентын бүридэл энээнтэй зохилдуулагдаһан байха. Бүхы зөөри гүрэнэй бэшэ байха ёһотой гэһэн һанамжые буруушаанагүйб. Зүгөөр энэ хэрэгые хайшаагаар үнгэргэнэбибди, тэрээнһээ ехэ юумэн дулдыдаха. «Хэрбээ хубиин зөөридэ гол түлэб түшэглэлгэн болоо һаань, Лигачевой энэ талаар һанамжа бүгэдэндэ мэдээжэ. Энээниие буруушаанаб. Зониие амяарлажа, таһалжа байһан байдал дабаха хэрэгтэ 70 гаран жэл зорюулаад, эдэ бүгэдэдөө һөөргөө бусаха гээшэ оройдоо таарахагүй хэрэг ха юм даа. Социализмдамнай нөөсэ арга боломжонуу[д] ла бии гэжэ тоо[лно] гэхэдэ, түсэблэх[ы] бараанай-мүнгэнэй[...] нуудтай, дэлгүүрэй[...] тааралдуулан хэр[эг] боломжо бии гэж[э] байха ёһотой гэж[э] гэнэб. Тиигэжэ[...] мүнөө бүтээжэ[...] соогоо бэшэнэб[...] Кузьмич Лигачев[...]

Мүнөө юу хэж[э...] гэжэ ТАСС-ай кор[респондент]нүүдэй асуухадань[...] гачевой харюу б[...] «Миин байнагүйб[...] нэб». Россин Ком[партии]гай хүтэлбэрилхы[...] та кандидатураяа[...] гэжэ һурахадань, [...] байнагүйб гэжэ хэ[...] биб. Миниин шэг ш[...] хада, һайн байһа[н...] на бэшэ гү?»— гэж[э] ба

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ

...кын Верховно Со-
...Президиумэй заседани
...засагай дээдын зур-
...гаадахи сессидэ бэ-
...шамараар ябуулагда-
...тухай асуудалнуу-
...үзэбэ.
...АССР-эй гүрэнэй
...эрхэтэ байлга тухай
...хадаа сессиин зүблэ-
...гол асуудал болоно.
...юуб гэбэл, тэрэ Бу-
...оронэй арадуудай хуби
...тэй удха шанартай
...гүрэн түрын байгуулал-
...бата үндэһэ
...табиха юм. Бүрин
...байлгые сонос-
...уулаар батадхаха гээ-
...газар дээрэ демо-
...хуули ёһото гүрэ-
...байгуулха талаар түүхэтэ
...болохо. Республи-
...бүрин эрхэтэ
...хадаа өөһэдын газар
..., өөһэдын хэлэтэй,
...ёһо заншалтай байха
...гүрэнэй - политическэ
..., экономическа,
...түхэл шэнжэнүү-
...дэлгээд шэлэхэ эр-
...үндэһэл, эг полити-
...экономическа ба наци-
ональна эрхэнүүдые бүрин хү-
сэдөөр хангаха байна.

Верховно Соведэй Президиум, мүн засагай дээдын зургаанай саг үргэлжын хоёр комисси гүрэнэй бүрин эрхэтэ байлга тухай Декларациин проектнүүдые бэлдэхэ талаар харюусалгатай юм.

Түсэблэлгын, бюджетно-мүнгэн һангай комиссиин түрүүлэгшэ **И. Т. Павлов** түрүүлэн үгэ абаба. Манай комиссиин бэлдэһэн проект хэблэлдэ толилогдоо, тэрээгээр «түхэреэн стол» үнгэргэгдөө. Тэрэниие бүлэг бүлэгөөрнь хубаарилаа һаа, таарамжатай байхадаашье магадгүй. Проектын үндэһэ һуурие гүнзэгыгөөр тодорхойлхо хэрэгтэй гэжэ һананаб. Бүрин эрхэтэ байлга тухай асуудалаи талаар комиссиин заседани үглөөдэр болохо. Тэндэ бүхы проектнүүд мүлигдэхэ, заһагдаха ёһотой. Комиссинуудай гэшүүдэй, хүн зоной һанамжа, дурадхалнууд хараада абтаха зэргэтэй.

Манай республика дотор экономикые тогтууритай болгохын тула юу хэхэб, ямар хэмжээнүүдые абахаб гэһэн асуудалнуудта элидхэл соо харюу үгтэхэ ёһотой гэжэ үгэ хэлэгшэ тэмдэглэв.

— Бүрин эрхэтэ байлга тухай Декларациин 5—6 проект маанадта ороод байна. Тэрэнэй байгууламжа бэлдэгдэв. Газар, байгаалиин баялигууд, уһанай нөөсэнүүд хадаа Буряад ороной зөөри мүн. Минии һанахада, эдэ бүгэдэ Россин хуули ёһоор гуримшуулагдаха юм. Мэдээсэлнүүдые тараадаг хэрэгсэлнүүдтэ тэдэниие зүбшэн хэлсэлгэ ямараар эмхидхэгдэнхэй гээшэб? Сэхыень хэлэхэдэ, үшөөл хангалтагүй байна, мүртэй хөөрэлдөөн болоногүй,— гэжэ республикын Верховно Соведэй Хуулиин, хуули ёһоной ба гурим журамай асуудалнуудай талаар комиссиин түрүүлэгшэ **Г. К. Языков** үгэ хэлэхэдээ, онсолон зааба.

Дэлгүүрэй экономикодо Буряадай АССР-ые оруулха хэмжээнүүд тухай, республикын Министрнүүдэй Соведэй байгууламжа тухай асуудалнуудаар Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо **А. М. Шевченко** мэдээсэл хэхэдээ, эдэ документнүүдэй проектнүүд зохёогдоно, заһабаринууд оруулагдана, һаяар дүүргэжэ, бүхы комиссинуудта, депутадуудта тараахабди гэжэ мэдүүлээ.

— Депутадуудай ажаглалтануудта тон анхаралтайгаар хандахыень Министрнүүдэй Соведэй хүтэлбэрилэгшэдые гуйха байнаб. Дэлгүүрэй экономико тухай, республикын гүйсэдхэхэ дээдын зургаанай байгууламжа тухай шухала дурадхалнууд комиссинуудай заседанинууд дээрэ, «түхэреэн столой» үедэ оруулагдаа һэн, —гэжэ республикын Верховно Соведэй Түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо **В. В. Саржан** хэлэбэ.

Республикын финансын министр **М. Г. Намсараев** Министрнүүдэй Соведэй байгууламжа тухай иигэжэ һанамжалба:

— Энэ хадаа союзна хуулиин үндэһэ һуури дээрэ зохёогдоһон хоёрдохи проект гээшэ. Эгээл тиимэһээ тэрэ зүрилдөөтэй, һулашаг талануудтай юм. Тус проект хангалтагүй үндэһэ һууритай. Юундэб гэхэдэ, федеративна болон союзна хуулинууд баталагдан абтаадүй байһаар. Олоной дунда зүбшэн хэлсэхын тула энэ проектые хэблэлдэ толилуулха шухала. Октябриин эхеэр телестудида «түхэреэн стол» үнгэргэхэбди. Минии һанахада, шэнэ хуулинуудые, тусхайлбал, Газар тухай, Зөөри тухай, Налог тохохо тухай хуулинуудые тэрээндэ оруулха.

«Гол хараа бодол бии. Зүгөөр Финансын министерство хуули бэлдэжэ шадахагүй байна. Ушарынь гэбэл, Зөөри тухай Хуули хэрэгтэй. Хоёрдохи сесси дээрэ табиһанай үлүү. Мүнөө дээрээ тэрэниие комиссинуудта хаража үзэхэ. РСФСР ба СССР-тэй манай харилсаа холбооной үндэһэ һуури хэрэгтэй»,— гэжэ **И. Т. Павлов** хөөрэлдөөндэ оролсобо. «Управлениин байгууламжа тухай асуудал зүблөөн дээрэ хэлсэгдээ һэн. Дутуу дунданууд олон. Энэ неделидэ дүүргэжэ, комиссинуудта үгэхэбди. Өөһэдынгөө вариант зохёожо байнабди»,— гэжэ **В. В. Саржан** хэлээ.

Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо, Госпланай түрүүлэгшэ **Л. П. Табалаев** һунгагшадай захянууд тухай мэдээсээ. Һунгалтын үедэ ороһон бүхы материалнуудые шэнжэлжэ үзэбэбди. Дүн хамта 1655 захяа ороһон байна. Эдэнэй 534-ниинь РСФСР-эй, харин үлөөшэнь Буряадай АССР-эй арадай депутадуудта зорюулагдана. Захянуудай дүрбэнэй гурбан хубинь барилга хэлгэдэ, элдэб хэрэгсэлнүүдээр хангалгада хабаатай юм.

Хуули гаргалгын комиссиин түрүүлэгшэ **Г. К. Языков** Буряадай АССР-эй Арадай депутадай статус тухай элидхэл хэбэ. Энэ документ саг үргэлжын зургаан комиссиин заседани дээрэ зүбшэн хэлсэгдээ. 50 гаран арадай депутадууд тэрээнтэй танилсажа, өөһэдынгөө ажаглалтануудые хэһэн, дурадхалнуудые оруулһан байгаа. Арадай депутадые гол ажалһаань сүлөөлхэ тухай, хэды үдэрэй амаралта тэрээндэ олгохо тухай, мүн бусад хүнгэлэлтэнүүд тухай асуудалаар үгэ буляалдаата хөөрэлдөөн болобо.

Заседаниин түгэсхэлдэ түүхын, соёлой, шажан мүргэлэй памятнигуудые, үнэтэ шухаг зүйлнүүдые сахиха, зүбөөр хэрэглэхэ тухай тогтоолой проект зүбшэн хэлсэгдэжэ, баталагдан абтаһан байгаа.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Түрүүлэгшэ **С. Н. Булдаев** Президиумэй заседаниие хүтэлжэ, тэрэнэй дүнгүүдые согсолбо. Эдэ бүхы асуудалнууд сентябриин 10-һаа 20 болотор саг үргэлжын комиссинуудай заседанинууд дээрэ хэлсэгдэхэ юм.

Б-М. ЖИГЖИТОВ.

...ан-Үдын горсоведэй анхаралда

САРҺАН ДЭЭРЭЭ ҮЛЭШОО

...үедэ дайнай болон
...ветерануудай респуб-
...соведтэ Улаан-Үдэ
...ажаһуудаг ветеранууд-
...инвалидуудһаа ехэ олон
...ородог болонхой.
...гэр байрын асуу-
...сэхэ хабаатай.

...ороноо хамгаалгын
...дайнай ветеран, II
...инвалид Дмитрий Гри-
...Якимовай 6 хүнһөө
...гэр бүлынхид 10
...талмайтай нэ-
...соо байрлана. Энэ
...1975 онһоо хойшо за-
...гээд, капитальна за-
...орогоногүй. Нүхэр
...болбосон түхэлтэй бай-
...тула хүнгэлэлтын
...оруулыт гэжэ арадай
...Улаан-Үдын гор-
...гүйсэдкомдо хэды да-
...һаань, гуйлты-
...абаагүй байха юм.
...горсоведэй депутадуу-
...дайнай вете-
...ондо арай, шамай оо-
...бэлэй. Зүгөөр ве-
...болбосон түхэлтэй гэр
...амиды байха юм гү,
...гү? Үнгэрһэн долоон
...169-дэхи оошорһоо
...болобо. Якимов шэнги
...тай зон олон. Жэ-
...Эсэгэ ороноо хам-
...Агууехэ дайнай вете-
...1-дэхи группын инва-
...Д. Б. Бадмацыренов,
...Глущевская, И. У. Про-
...болон бусадые дурда-

...онуудта Эсэгэ ороноо
...Агууехэ дайнай 375
...нуудай, наһа бараһан
...гшэдэй гэр бүлэнүү-
...сэрэгшэ-интернациона-
...гэр байранууд һайжа-
...байха юм.

...гэр байраяа һайжа-
...ветерануудай ба сэрэг-
...интернационалистнуудай
...гүй, харин бүри
..., мүнөө тэрэ списог-
...хүн байна.

...ондо түсэбөөр хараалаг-
...—103, 1989 ондо 85 гэр
...мүн лэ үгтөөгүй байха
...энэ жэлэй 6 һара
...20 гэр байра тэдэ-
...гүй гээд мэдээсэг-

...дорожно райсове-
...гүйсэдкомдо, байгша оной
...1-нэй мэдээгээр, хүн-
...тусхай, ээлжээндэ
...байгаа, харин үнгэрһэн
...жэл соо тэдэнэй орой-
...ниинь гэр байраар хан-
..., Октябрьска, Советскэ
...ажаһуудаг ветера-
...түс тустаа оройдоол
...бүгэ байратай боло-
...

...ветерануудай, наһа
бараһан сэрэгшэдэй бүлэнүүдэй гэр байрын асуудалаар, нёдондо Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиум Улаан-Үдын горсоведэй түрүүлэгшэ В. И. Кукшиновай элидхэл шагнаһан юм. Республикын Верховно Соведэй Президиум городой, райсоведэй гүйсэдком дайнай ветерануудай болон бусад социальна бүлэгэй гэр байрын асуудалнуудые муугаар бэелүүлнэ, тэдэнэр 10—15 жэл соо шэнэ һайн гэр байра хүлеэнэ гэжэ тогтоол соогоо тэмдэглэгдээ һэн. Республикын Верховно Соведэй Президиум эдэ зонуудта түргэн саг соо туһалха талаар олохон хэмжээ ябуулгануудые хараалаа бэлэй.

Ветеранууд Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй энэ тогтоол саарһан дээрээ үлэхэ ёһогүй гэжэ ехэтэ этигэн, найдаа бэлэй. Зүгөөр республикын ветерануудай соведтэ гэр байрын талаар гомдол ороһон лэ зандаа. Хүнгэлэгдэһэн тусхай ээлжээн даншье һаа удаанаар ябана. Ветерануудта гэжэ хараалагдаһан гэр баригдажа эхилхэһээ байтагай проектньшье табигдаагүй байһаар. Абтаһан тогтоолой бусадшье пунктнууд бэелүүлэгдэнэгүй.

Хэрбээ горсовет, райсовет хүнэй байрын гэрнүүд соохи байрануудые элдэбын албан зургаануудай конторо, гостиница болгогдохыень хорёо һаань, нэгэ бага бараг болохо һэн.

Республикын ветерануудай соведэй шалгалтын ёһоор, Улаан-Үдэ город соо 100 гэр байра албан зургаануудай конторо, гостиница болгогдоһон байха юм. Эдэ гэрнүүд соо гэр байрагүй ветерануудай бүлэнүүдые оруулаа һаа, һайн байха һэн бэзэ?

Республикын ветерануудай соведэй президиум дээрэ республикын Верховно Соведэй Президиум муугаар хүдэлнэ, абаһан тогтоолнуудаа, бэелүүлнэгүй гэжэ тэмдэглэгдээ. Гадна энэ асуудалнуудые арадай депутадуудай городской Соведэй сесси дээрэ хаража үзэхэ тухай хэлсэһэн байха юм. Тиихэдэ ветерануудай соведэй президиум город соо гэр байрын инвентаризаци хэхэ тухай дурадхана. Сүлөөлэгдэһэн гэр байранууд ээлжээндэ байһан ветерануудта, муу байра байдалтай зондо үгтэхэ ёһотой. Гэршьегүй зон олон ха юм.

Н. ХОРОШИХ,
республикын ветерануудай соведэй гэшүүн.
А. КУШНАРЕВ,
журналист.

АЖАЛШАДАЙ БЭШЭГҮҮД

АРЕНДЭ ГЭЭШЭ ГҮ?

Мэнэ һаяхан манай аймагай «Саяан» газетын хуудаһан дээрэ «Сибиряк» колхозой правлениин түрүүлэгшэ, Буряадай автономито республикын арадай депутат Ю. П. Седовой статья уншаад, урмаяа ехээр хухарбаб.

Жэшээлхэдэ, би «Сибиряк» колхозые үнинэй мэдэдэгби. Тэрэ баян, ехэ ажахы юм. Урдань ажалдаа үндэр амжалта түйлаһанайнгаа түлөө Ажалай Улаан Тугай орденоор шагнагдаһан колхозой аша габьяа, түрүүлэгшын һанал, бодолой ёһоор, хуу үгы хэгдэхэнь гээшэ гү?

«Юундэ үрэ дүн гаранагүйб?» гэһэн статья соогоо нүхэр Ю. П. Седов энэ хэгдээ, тэрэ хэгдээ, иимэ юумэн нэбтэрүүлэгдээ, иимэ хүшэр асуудал шиидхэгдээ, олон тоото асуудалнууд шиидхэгдэнхэй гэжэ бэшэһэн байха юм. Харин мүнөөдэр тэдэ түйлалтанууд болон амжалтануудһаань юуншье үгы. Юундэ, яахадаа? Ойлгохын аргагүй. Мүнөөдэр ажахын үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдэһэн шэнэ, һонин юумэн үглөөдэр ажахыһаа хаягдаха, мартагдаха болоо юм гү?

Газетэ дээрэ бэшэһэн статьяень уншахада, һаяар колхозоо тарааха һэдэлгэ гаргана хэбэртэй. Али би ойлгоногүй гүб? Колхозой гэшүүдые ажахыһаа гарахыень зүбшөөһэн аад, тэрэ дороо «колхоздомнай зон дуталдана» гэһэн байха юм. Арендын арга нэбтэрүүлхэ гэһэн шалтагаан урдаа бариад, бүхы колхозниигуудта тус тустань 12 гектар газар хубаарилжа үгэхэ, тиигээд сүлөөтэ ээзд гэжэ тоолохо гээд нүхэр Седов дурадхана. Теэд 12 гектар газартай тэрэ арендатор ямар мүнгөөр трактор, үхэр малдаа тэжээл тарааха түхеэрэлгэ, автобус болон барилгын материалнуудые худалдажа абаха болоноб? Харин өөрөө дээрэ дурсагдаһан машина, техникэ олон барилгын материалнууд үгы гэжэ гомдожо байха юм.

«Саяан» газетын номернуудай нэгэндэ «Сибиряк» колхозой правлени усадхагданхай гэжэ уншаһан байнаб. Харин тэрэнэй орондо арендаторнуудай ассоциаци байгуулагдаа бэлэй. Эндэшье баһа ойлгосогүй юумэн ушарна. Нээрээшье, энэ арендэ хэнһээ, хэнэй газар арендэдэ абахань гээшэб?

Минии бодомжолһоной ёһоор, колхоз тарааха, һүнөөхэ бэшэ, харин тэрэниие бэхижүүлхэ, саашадань арьбадхаха, баяжуулха хэрэгтэй. Хэдэн үеын хүнүүдэй хүсөөр колхоз байгуулагдаһан, хүсэндөө ороһон ажахы ха юм. Жараад жэлэй хугасаа соо зониие тэжээгээ. Харин мүнөө гэнтэ колхоз тарааха гээшэмнай хайшаа юм? Хүнэй ухаан бодолдо таарахагүй, харша үгэ бэшэ гү?

Арендатор, жэшээлхэдэ, үйлэдэсэрилһэн продукцидаа хэлэ аманда багташагүй сэн эреэд һуухал даа. Теэд тэрэниие хэн абаха юм? Тиимэһээ Ю. П. Седов бүүлхэ хилээмэ нэгэ түхэригөөр худалдаха гэжэ зорюута дурадхана гээшэ гү? Өөрөө ехэ салин хүлһэ абадаг хадаа тиигэнэ гү?

Харин һарадаа 70 түхэриг пенси абадаг үбгэд, хүгшэд яахань бэ? Иимэл хэмжээнэй пенси абадаг үбгэн хүгшэн хоёр һарадаа 140 түхэриг абаа һаа, үнжэн татан арай гэжэ амидарха гэел даа. Харин 70 түхэриг абадаг ганса бэе пенсионер яахань гээшэб? Үшөө түрэл гаралаа тэжээхэ уялгатай пенсионер байбал, яажа амидархань гээшэб? Мүнөөнэй үе сагта, нээрээ, иимэ ядуу байдалые сараха арга нүхэсэл олгогдохонь гээшэ гү? Нүхэр Седов иимэл эрхэ байдал дурадхана бэшэ гү?

С. ШОЙБОНОВ,
ажалай, партиин ветеран, дайнай инвалид.
Түнхэнэй район.

Уншагша асуудал табина

ҮЙЛСЭНҮҮДТЭ ШАЛ ШАЛБААГ

Ехэ бороогой ороходо, Тээгэдэ тосхоной үйлсэнүүдтэ шабар шабха, уһан намаг тогтошодог. Бороогой хэдэн сүүдхээр ороходо, уһаниинь ехэ болохо, дүтэ шадарай айлай хорёо, хото руу муухай уһэн шабар, бог шорой хүүесэ, хааяса урдажа байдаг болоһоор үнинэй. Энэ амар заяа үзүүлхэеэ болинхой. Илангаяа зүүн захаар тиимэ болошодог. Хэзээ харгы һайнаар заһабарилагдажа, уһан, шабар тогтожо байхаяа болихо юм, мэдэхын аргагүй. Иимэ харгыгаар ябахын аргагүй гээд ойлгосотой. Трактор, машинанууд ябажа, бүри дары муу болгоно. Машина, мотоциклаар ябаһан хүнүүд шабарта шаагдажа, үнэтэ сагаа гээнэ. Урда жэлнүүдтэ харгы зам заһабарилаабди гэжэ элһэн адхагдадаг байгаа. Үйлэ хэрэг, ажал хээбди гэжэ ёһо тэдысэ, нюдэ бүрылгөөд орхигдодог байгаа. Тэрэ адхагдаһан элһэн ехэ бороодо хуу урдашадаг һэн. Тиимэ уһан, шабар болодог газарнуудта заха үзүүргүй үргэлжэ элһэ, хайр шулуу адхаха зэргэтэй байгаа гээд һанагдана. Һүүлэй үедэ, һаяншье харгы зам заһабарилагдаагүй. Хэзээ уһан, шабар болижо, һайн үйлсэ, гудамжануудтай болижо, дардам һайн харгы замтай болохо юмбибди? Эдэ бүгэдэ муу байдал тухай эндэхи нютагай дарганар мэдэжэл байгаа юм бэзэ, харин нюдэ балай, шэхэ дүлии болоод һуудаг юм гү, мэдэхын аргагүй. Хаа-яа үйлсэ, харгы зам сэбэрлэдэг, жэгдэлдэг трактор харагдадаг. Харин үйлсын дундуур тиимэ тракторай ябаһанайшье хэрэг үгы. Тиимэ улаан шабартай үйлсөөр трактор ябажа, харгые бүри муу болгоно. Ондоо тусхай хүдэлмэри, шанартай һайн ажал ябуулаагүйдэ болиһон хэрэг! Уһан шабар ойможо, хорёоһоо газаашаа гарахын аргагүй болоод байна.

Ц-Х. ГОМБОДОРЖИЕВА,
хүдөө бэшэгшэ.
Хориин район.

ТОФАЛАРНУУДАЙ ОРОНДО АЯНШАЛГА

ЭРХҮҮГЭЙ ОБЛАСТЬ. Тофалар орон гэһэн энэ уянгата һайхан нэрэ Зүүн Саянда ажаһуудаг тофалар гэжэ үндэһэ яһатанай нэрэһээ эхитэй юм. Энэ үндэһэ яһатанай хүн зон, тон үсөөн — оройдоол хэдэн зуугаад. Эртэ урда сагһаа хойшо энэ арад нүүдэл байдалтай, оро үсхэбэрилдэг, агнадаг ажалтай байһан. Совет засагай жэлнүүдтэ тофаларнууд нүүжэ ябахаяа, агнахаяа болижо, ан үсхэбэрилдэг болоһон байна.

Тофаларнуудай ажабайдал, ажаһуудал болон соёлыень шэнжэлхэ зорилготойгоор энэ жэлэй зун арадай творчество болон соёл-гэгээрэлэй хүдэлмэриин Эрхүүгэй областной научно-методическа түбэй арадай аман зохёол ба һуудал байдал шэнжэлхэ экспедици Тофалар орон руу аяншалһан байна. Тэдэнэр энэ үндэһэ яһатанай ёһо заншалнуудтай танилсаа, үльгэр онтохонуудыень бэшэжэ абаа, ажабайдал тухайгаа наһатай хүнүүдэй һонин хөөрөөнүүдые һуража абаа. Тофаларнууд өөрынгөө түрэлхи хэлэ мартажа эхилэнхэй гэжэ экспедицидэ хабаадагшад харамтайгаар тэмдэглэхэ баатай болобо. Тиихэдэ үндэһэ яһатанай национальна хубсаһа хунар үгы болошонхой гэхэдэ болоно.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: Алыгджер һууринда ажаһуудаг эгэшэнэр Адамовануудһаа экспедициин гэшүүн А. Д. Назаркин олон һонин юумэ бэшэжэ абаа. Эгэшэнэр олон жэлэй туршада оро үсхэбэрилгэдэ хүдэлһэн, агнуури хэһэн, һайндэрнүүдтэ «Дыырак ибилер» («Хурдан хүлтэ оронууд») гэһэн һайн дуратай уран һайханай тофалар ансамбльда хабаадалсадаг байһан. Тофалар һууринууд һандаржа үгы болохо туйлдаа хүрэнхэй.

ТАСС-ай фотохронико.

ТАСС ХИЛЫН СААНАҺАА

ВАШИНГТОН. Байгша ... сентябриин 9-дэ Хель...дэ дээдэ тушаалтадай ...-американ ажалай уул...эмхидхэжэ, ураасхооронн... болоод хоёр талын ха...саануудай асуудалнуудые, ...Персиин тохойдохи байда... зүбшэн хэлсэхэ гэһэн ...шиидхэбэриие США-гай Кон...рессэй хүтэлбэрилэгшэд бү...һэн дэмжэбэ.

«Мүнөө энэ уулзалга үн...рэхэ гэһэн шиидхэбэри ...сэн ажал ябуулга бо..., Президент Бушташье, ...идент Михаил Горбачев...ье энэ уулзалга туһатай ... гэжэ һананаб. Ганса ...Персиин тохойн асуудал яа...шиидхэхэ гү, али хоёр ...ын харилсаан тухай хөө...бэшэ, мүн ерээдүйн...алхамуудые мүнөөнһөө ...харaха гээшэ ай...шухала»,— гэжэ Кон...эй түлөөлэгшэдэй па...ын спикер Томас Фоли ...демократ, Вашингтон штад... һунгагдаа) Си-би-эс те...компаниин «Лицом к на...», гэжэ дамжуулгада хабаадалсахадаа хэлэһэн байха юм.

МАДРИД. Испаниин сэрэгэй гурбан онгосо Персиин тохой тээшэ эльгээхэ гэһэн шиидхэбэри буруушааһан манифестаци Хихон хотодохи далайн-сэрэгэй округой байшангай урда болобо. Политическэ 33 партинуудай эмхидхэһэн «Персиин буланда сэрэгэй добтолго хэлгэдэ эсэргүү, тэндэ эб найрамдал хангаха платформо» гэжэ эмхи энэ жагсаал эмхидхээ. Испаниин Компартиин, профсоюзуудай, антинатовска комиссиин, пацифистнуудай, сэрэг дайнда эсэргүү, милитаризмда эсэргүү хүдэлөөнүүдэй болон экологическа бүлэгүүдэй ородог «Нэгэдэһэн зүүн тала баримталагшад» гэжэ эмхи энэ жагсаалые баһал дэмжэбэ. «Персиин тохойдохи зүриилдөөн сэрэгэй аргануудаар бэшэ, харин дипломатическа болон эбэй онол аргануудаар шиидхэгдэхэ зэргэтэй,— гэжэ жагсаалда хабаадагшадай баталан абажа тарааһан манифест соо хэлэгдэнэ.

БЭЭЖЭН. «Советскэ Союзай дүтын хүршэ байһан хадаа тэндэ болоһон хубилалтануудые, социалис байгуулалтын ябасые, орон соо тогтоһон байдал хараада абажа үнгэргэгдэжэ байһан реформонуудые анхаралтайгаар адаглан шэнжэлнэбди. Советскэ Союздахи байдал тогтууритай байһай, экономиконь хүгжэжэ байһай гэжэ хүсэнэбди»,— гээд Хитад соо мэдээжэ «Баньюе тань» журналай корреспонденттэй хөөрэлдэхэдөө, гадаадын хэрэгүүдэй министрэй туһалагша, КНР-эй МИД-эй хэблэлэй таһагые даагша Ли Чжаосин мэдүүлһэн байха юм.

САН-ФРАНЦИСКО. Персиин тохой шадар тогтоһон шахардуу байдалтай дашарамдуулан, тэрэ район руу американ сэрэг эльгээхэ гэһэн президент Джордж Бушай шиидхэбэриие американецуудай 64 процентнь дэмжэнэ. «Лос-Анджелес таймс» газетын захилаар үнгэргэгдэһэн асуултын үедэ иимэ һанамжанууд хэлэгдээ. Ирагай Кувейтдэ добтолһонһоо уламжалан тогтоһон шахардуу байдалай үедэ Бушай эрхилһэн ажал ябуулгые асуудалнуудта харюусагшадай 73 процентнь дэмжэнэ. Тэрэл зуура асуултада хабаадагшадай хахадынь американ сэрэгэй Персиин тохой шадар байһан ушар үшөө нэгэ Вьетнамай дайншуу үйлэ хэрэгүүдэй шалтагаан божо магад гэжэ һанаагаа зобоно.

«Буряад үнэн»-91

УНШАГШЫН АНКЕТЭ

ХҮНДЭТЭ УНШАГШАД! Мүнөө үедэ хэблэлдэ захил хэхэһээ гадна газетынгаа шанар һайжаруулха, бүри һонирхолтой, уншасатай, гоё һайхан болгохо, таанадай хүсэл эрмэлзэлдэ гүйсэд харюусадаг болгохо гээшэ бидэнэй, редакциин хүдэлмэрилэгшэдэй, гол шухала зорилго, үе сагай эрилтэ болоно ха юм. Таанадай һанамжа, дурадхалнууд, шүүмжэлхы ажаглалтанууд манай саашанхи хүдэлмэридэ сэгнэшэгүй, ехэ аша туһатай байха гэжэ тоолонобди. Тиимэһээ Танай анхаралда «Уншагшын анкетэ» дурадхагдаба гээшэ. Бүхы асуудалнуудтань дуу һан харюусахыетнай, сэхэ руунь һанаһанаа хэлэхыетнай бидэ ехэтэ гуйнабди. «Буряад үнэн» уншадаг хүн бүхэн энээндэ анхаралтайгаар хандаха бэзэ гэжэ үнэн зүрхэнһөө найданабди.

Һүүлдэнь хайшалжа абаад, газетымнай дүрбэдэхи нюурта заагдаһан адресаар редакцида эльгээгыт гэжэ гуйнабди.

1. Та манай газетые хэр үнинэй уншадаг гээшэбта? Захиһан газетыетнай үшөө хэд уншадаг байнаб?

____

____

____

____

____

2. Һүүлэй үедэ газетын хүдэлмэридэ хубилалта болоо гү, али үгы гү? Танай һанамжа. Байгша оной ямар материалнууд Танай анхарал илангаяа татааб?

____

____

____

____

____

____

____

____

3. «Толи», «Уран зохёолой хуудаһан», «Уншагшад дурадхана, шүүмжэлнэ, зүбшэнэ», «Хонхо», «Эрдэм-техникын эди шэди», «Хүн ба байгаали» гэхэ мэтэ тусхай хуудаһануудые һонирхолтой, уншасатай болгохын тула юу дурадхаха байнабта?

____

____

____

____

____

____

____

____

____

4. Газетын хэлэн танда хэр ойлгосотойб? Бүри һайн болгохо талаар дурадхал ямар байхаб?

____

____

____

____

____

____

5. Партийна, совет зургаануудай, ниитын эмхинүүдэй хүдэлмэри тухай ямар мэдээсэлнүүд болон хөөрэлдөөнүүдые таанад хүлеэнэбтэ?

____

____

____

____

____

____

6. Һургуулиин багшанарта туһа хүргэмөөр, һурагшадай һонирхол татамаар ямар материалнуудые толилжо байлгал, таарамжатай байхаб?

„Буряад үнэн"-91

УНШАГШЫН АНКЕТЭ

7. Үрэн һайханай коллективүүдэй дуу хүгжэм, искусствада дуратайшуулай мүнөөнэй эрилтэнүүдые хангахын тула юун хэрэгтэйб?

___

8. Теэнлогдодог фото-зурагууд болон шэмэглэлнүүд тушаа юун гэжэ хэлэхэ байнабта? Ямар шрифт таарамжатайб? Газетын нюур шарайе үзэмжэтэй болгохын тула юу хэхэб?

___

9. Үлүүсэ ехэ оршуулагдамал материал газетэдэ гарана гэжэ зарим уншагшад шүүмжэлдэг байна. Ямарыень хороогоо һаа, ямарыень үлөөгөө һаа дээрэб?

___

10. Ших… статьянууд, фельетон, «Сошордомо дохёо», «Будамшуу» тухай Та юу хэлэхэ байнабта?

___

11. Захиһан газетэ, журналнуудтнай яажа, хэзээ Танда хүрэнэб? «Союзпечатиин», почтын хүдэлмэрие һайжаруулха талаар Танай һанамжа ямар гээшэб?

___

12. Танай мэргэжэл, ажал, наһан? (Нэрэ обогоо бэшэхээ өөһэдөө мэдээрэйгты).

___

Асуудалнуудта харюусаһанайтнай түлөө Танда уридшалан баяр хүргэнэбди.

ГАЗЕТЫН РЕДАКЦИ.

СПОРТ

ЭДИР ДААМШАДАЙ АМЖАЛТА

Уласхоорондын даамаар хүүгэдэй спортын һургуулинуудай дунда РСФСР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө түгэсхэлэй мүрысөөн Челябинск хотодо боложо. Россин Федерациин 18 хотын хүүгэдэй спортын һургуулинуудай команданууд хабаадаһан байгаа.

Улаан-Үдын хүүгэдэй спортын 5-дахи һургуулиин ахалагша тренер Ф. А. Завелинскиин һурган хүмүүжүүлдэг суглуулагдамал команда энэ ехэ мүрысөөндэ манай республикын спортын нэрэ хүндые амжалтатайгаар хамгаалба. Тиигэжэ манай эдир даамшад арбан уулзалгаһаа 9-дэнь илажа, гурбадахи һуури эзэлээ. Түгэсхэлэй нааданда тэдэнэр имагтал Свердловско областиин командада шүүгдэһэн байгаа.

Нижний Тагил болон Ижевск хотонуудай Олимпиин халаанай хүүгэдэй спортын тусхай һургуулинуудай суглуулагдамал команданууд түрүү һууринуудые эзэлээ. Нижний Новгород, Свердловск, Башкирай АССР-эй Ишимбай хотонуудай эдир даамшад эрхим зургаанай тоодо ороһон байха юм.

Хубиин тоосоогоор манай командаһаа зонын чемпион — Улаан-Үдын 18-дахи һургуулиин һурагша Сережа Урбаханов нэгэдэхи хюлгэ дээрэ наадахадаа, 10-һаа 6 очко абажа, дүрбэдэхи һуури эзэлбэ. Тэрэнэй дүү Саша Урбаханов хоёрдохи хюлгэ дээрэ наадагшад соохоо бронзо медаляар шагнагдаа. 15-дахи СПТУ-гай һурагша Женя Ненастьев гурбадахи хюлгэ дээрэ дүрбэдэхи һуурида гараба. 6-дахи интернат һургуулиин һурагша Лариса Муруева 10-һаа 7,5 очко абажа, хоёрдохи шанда хүртөө.

Даамаар «Волгын толон» гэжэ бүхэсоюзна мүрысөөн Куйбышев хотодо дүүрэбэ. 21 хотын 28 команда мүрысөөндэ хабаадаа. Манай республикын шатаршад һайнаар наадажа, дүрбэдэхи һуури эзэлбэ. А. Урбаханов, 22-дохи һургуулиин һурагша В. Бутуханов, 32-дохи һургуулиин һурагшад К. Манжигеев, Е. Буянтуева гэгшэд Буряад ороной спортын нэрэ хүндые хамгаалһан байгаа.

Улаан-Үдын 12-дохи һургуулиин һурагша Саша Бутуханов уласхоорондын даамаар эндэ үнгэргэгдэһэн мүрысөөндэ хабаадахадаа, ехэ амжалта туйлаба. Тэрэ Нижний Тагил хотын даамшан А. Свахинтай хамта 1-2-дохи һууринуудые хубаалдаа.

Даамаар ВЛКСМ-эй ЦК-гай «Шэдитэ даам» гэжэ клубай шанда хүртэхын түлөө мүрысөөн Тула хотодо болобо. Россин Федерациин 24 хото городуудай команданууд хабаадаһан байгаа.

А. Пашков, Э. Раднаев, Н. Третьяков, О. Норбоева гэгшэдһээ бүридэһэн Кабанскын дунда һургуулиин команда табадахи һуурида гараба. Тренер В. А. Дубинин тэдэниие һурган һоридог юм.

Б.-М. БАТОМУНКОЕВ.

Сентябриин киноафиша

ШЭНЭ АМИСХААЛТАЙ

Орон доторнай ябажа байгаа хубилган шэнэдхэлгэ кинематографида һуурияа үнинэй олонхой. Энэшье удаа Сибириин драматург, СССР-эй арадай депутат Роман Солнцевой **«Торможение в небесах»** гэжэ зохёолой үндэһөөр режиссер Виктор Бутурлин иимэ нэрэтэй кинофильм найруулан табиба.

Фильмын үйлэнь хаанашьеб даа нэгэ тээ холо оршодог Кедроград гэжэ хотодо болоно. КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретариин энэ хотодо ерэһэн ушараар партийна эдэбхитэдэй суглаан зарлагдажа, түбэй телевидениин «Үе саг» гэжэ программын бригада тэрэ суглаанай ябасые бэшэжэ абана.

Хүндэтэ айлшанай ерээд байхада, ямар оршон үзэгдэгшэб даа, тиимэрхүү юумэн хуу үзэгдэнэ. Шүүмжэлэл, өөрыгөөшье шүүмжэлэлгэ болоно. Зүгөөр бүхы юумэнэй үнгэрһэн хойно партиин обкомой нэгэдэхи секретарь Махонин шүүмжэлэл хэһэн хүнүүдые харшалха, зэмэлхэ һанаатайгаар аашална. Эндэ тэндэ дуулдаһан хубилган шэнэдхэлгэдэ харша хөөрэлдөөнүүд автомат гуримаар хүдэлдэг телекамера соо бэшэгдэшоо ха. Иимэ пленкын Москва эльгээгдээд байхада, «хотын хүндэтэй эсэгэнэр» ухаа мэдээгээ табижа, хэрэгтэй, хэрэггүйшье аргануудые хэрэглэнэ...

Ленинградай А. С. Пушкинай нэрэмжэтэ академическэ театрай актер Виктор Смирнов нэгэдэхи секретариин образые айхабтар үнэншэмөөр, этигэн байхаар байгуулжа шадаа. Энэ актёр кинодо түрүүшынгээ ехэ бүтээлые амжалтатайгаар бэелүүлээ.

«Беларусьфильмдэ» буулгагдаһан **«Под небом голубым»** гэжэ картина наркоманууд тухай хөөрэхэ. Наркотигуудые хэрэглэнгүй байжа шадахаяа болиһон хүнүүдэй хүн шарайгаа хайшан гэжэ алдадагые харахада, хүндэ юм бэзэ. Теэд энэмнай экран дээрэ гаража байһан картинашье һаа, бодото байдалһаамнай үндэһэтэй бшуу.

«Одинокий охотник» гээд «Грузия-фильм» шэнэ картинаяа нэрлээ. Инаг дураяа хубаажа ябаһан хоёрой хуби заяан шэрүүнээр эрьеэ. Тиихэдээ тэрэ өөһэдһөөнь дулдыдаа бэшэ. Хүбүүнэй хараһаар байтар, хүдхэшүүл басагыень хүсөөрөө эдлээ. Андро Хатуна хоёр нүхэсэжэ һуугаашье һаа, тэдэнэй инаг дура доромжолһон муу муухай үйлэ хэрэг мартагданагүй. Тииһээ тиитэрээ тэдэ шолмонууд ямаршье хэһээлтэдэ хүртөөгүй үлөө. Эсэсэй эсэстэ Андро тэсэжэ ядаад, тэдэ хүбүүдые оложо, үһөөгөө абахые хүсэбэ.

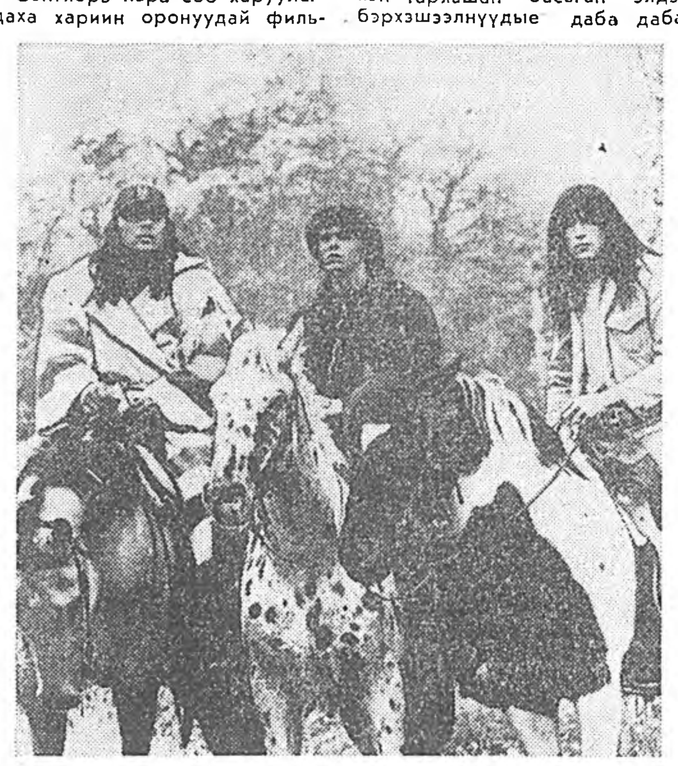
«Узбекфильмээрхин» **«Бархан»** гэжэ психологическа драма, Свердловскын киностуди **«Частушка. XX век»** гэжэ фильмүүдые кино харагшадай анхаралда табиба.

Сентябрь һара соо харуулагдаха хариин оронуудай фильмүүд соохоо Японой **«109-ый идет без остановки»** гэжэ картина дурдая. Айхабтар түргэнөөр ябадаг поезд соо 1,5 мянган пассажир ябана. Теэд поезд станци дээрэ зогсожо шадахаяа болишонхой. Скоростиё 70 километр хүрэтэр бага болгохо гэхэдэнь, вагонуудайнь нэгэн соо хээтэй бомбо тэһэршэхэ байна. Эдэ олон пассажирнуудай ами наһан нэгэ хэдыхэн гэмтэ нюурнуудай гар соо байба...

Польшо-Румыниин кинематографистнуудай дурадхаһан **«Золотой фонд»** гэжэ ушаралта фильм мүн лэ һонирхолтой байхаар хүлеэгдэнэ.

Америкын Холбоото Штадуудай **«На тропе войны»** гэжэ фильм индейцүүдэй урда үеын болон мүнөөнэй ажабайдалые зэргэсүүлэн харуулна.

Дэлхэй түбидэ үнинэй мэдээжэ болоһон режиссер Мануэль Гутьеррес Арагон гэдэгэй **«Полнеба»** гэжэ испан лентые яһала анхаран хараха байхат. Залуухан аад, аргагүй сэбэрхэн таряашан басаган элдэб бэрхэшээлнүүдые даба даба-

[illegible]
[illegible]
лаэр, ниислэл хотын нэгэ ресторанай эзэниинь болоно. Сан-Себастьян хотодо 1986 ондо үнгэрһэн уласхоорондын кинофестивальда эхэнэрэй эрхим роль гүйсэдхэгшын нэрэ зэргэдэ хүртэһэн Анхела Молина гэгшэ тус фильмын гол геройн роль гүйсэдхөө. Фильм бүхыдөө «Золотая раковина» гэһэн дээдын шанда хүртэжэ, Испаниин 1987 оной эрхим фильм гүүлэһэн байна.

Энэдхэг ороной фильмдэ дуратайшуулда инаг дуран тухай **«Раджлакшми»** гэжэ картина дурадхагдана.

В. ПАВЛОВА.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 1. Актернууд Юрий Кузнецов Виктор Смирнов хоёр «Торможение в небесах» фильмын гол рольнуудта. 2. «На тропе войны» фильмһээ нэгэ үе.

ПРАВДА БУРЯТИИ
Мүнөөдэрэй номерто

М. С. Горбачёвой Дж. Буштай хэһэн хөөрэлдөөнүүд, тэдэнэй хамтын мэдүүлгэ мүнөөдэрэй номерто үгтөө.

Газетын нэгэдэхи хуудаһанда Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй заседани тухай мэдээсэл толилогдоо. Заседани дээрэ республикын Верховно Соведэй болохоёо байһан сессидэ зүбшэн хэлсэгдэхэ асуудалнууд харагдаһан байна.

Ивалгын районд тэжээл бэлэдхэлгын ябаса тухай Н. Дегтярёвой корреспонденци үгтэнэ.

Сэлэнгын зүүн эрьеын газар үертэ ебтанхай. Дачануудай участогууд, байрын гэрнүүд хоёрдохи һараяа уһанда оронхой байна гээшэ. Энэ онсо байдалаар комиссиин түрүүлэгшэ В. П. Никончугтай газетын корреспондент Г. Шелкунова уулзажа хөөрэлдэһэн байна. «1990 оной үер» гэһэн гаршаг доро тэдэнэй хөөрэлдөөн үгтэбэ.

Профсоюзуудай республиканска соведэй пленум, Буряадай гүрэнэй оперо болон баледэй академическэ театрай гастрольчуудай Хальмагай АССР-тэ эхилһэн тухай мэдээсэлнүүд номерто оронхой.

«Ноёрхохые баадхана» гэһэн гаршаг доро үйлэдбэриин «Бурятэнерго» нэгэдэлэй генеральна директорэй орлогшо М. Хажеевэй статья номерто толилогдоо.

Уласхоорондын шэнжэлэл

СЭГНЭЛТЭ ҮГТЭХЭ БЭЗЭ

«Солидарность» эмхиин байгуулагдаһаар арбан жэлэй ой Польшын Гданьск хотодо үргэнөөр тэмдэглэгдэбэ. Ойн хүндэлэлдэ баяр ёһолол, мүргэл үнгэргэгдэһэн байна. Ороной бүхы ажалшадай аша туһые хамгаалхын тула бии болгогдобо гээшэбди гэжэ соносхоһон тус эмхи дэлхэйн хэблэлэй ба политигуудай анхаралые тэрэ дороо татаа бэлэй. Мүнөө үедэ энэ эмхиин нэрээр Польшын гүрэнэй дотоодын ба гадаадын политика ябуулагдана бшуу. Зүүн Европодо боложо байһан хубилалтанууд хадаа «Солидарностьһаа» эхитэй юм гээд Польшын ба хариин гүрэнүүдэй зарим эрхэтэд тоолодог байха юм.

«Солидарностиин» түүхэ, хүдэлмэришэдэй хүдэлөөндэ тэрэнэй дүүргэһэн үүргэ, энэ эмхи парти гү, али профсоюз гү гэлэн бодомжонууд тухай бэшэхын тула хэдэн тонно бэхэ, саарһан гаргашалагдаа гээшэб? Харин тэрэнэй хүтэлбэрилэгшэд өөрынгөө эмхиие «хүдэлөөн» гэжэ анханһаа тоолоо юм. Урдань судна бүтээлгын верфиин электромонтер ябаһан, хожомынь «Солидарностиин» хүтэлбэрилэгшэ болоһон Лех Валенсын мемуарнууд барлагдаа юм. Тэрэ Нобелевскэ шангай лауреат болоһон, олон ондоо жасануудай, колледжнүүдэй ба университедүүдэй шангуудта, дипломуудта, медальнуудта хүртэһэн байна.

Үнгэрһэн арбан жэлэй туршада «Солидарностиин» түүхэдэ ямар хубилалтанууд болооб? 1980—1981 онуудта «Солидарностиин» хэрэгүүд урагшатай байгаа юм. 1981 оной декабрь һарын нэгэ үдэшэ орон дотор сэрэгэй байдал тодхогдобо гэжэ соносхогдоо бэлэй. Тиин тус нюуса байдалда орохо баатай болоо һэн. Энэнь найман жэлэй туршада үргэлжэлөө юм. 1988 ондо буһалгаанууд боложо, тэрэ үедэ орон дотор засаг барижа байгшад Польшын ниитын элдэб организацинуудай түлөөлэгшэдтэй «түхэрээн столдо» һуужа хөөрэлдөө үнгэргэхэ баатай болоо юм гээд «Солидарностиин» хүтэлбэрилэгшэд тоолоно. 1989 оной апрель һарада «Солидарность» шэнээр, хуулита ёһоор бүридхэлдэ абтаа бэлэй. Тэрэ жэлэй зун үнгэргэгдэһэн парламентын һунгалтын үедэ «Солидарностиие» дэмжэгшэ хүсэнүүд илалта туйлаа юм гээд Вислын эрьедэ хөөрэлдэхэ дуратай байха. Һунгуулиин үедэ амжалта туйлаа һэн тула «Солидарностиин» түлөөлэгшэд шэнэ правительство бүридхэхэ болоһон байгаа. Тиин политологуудай хэлсэдэгэй ёһоор, «Солидарностиин» кабинет гэжэ бии болгогдоо юм.

Мүнөө үедэ «Солидарностиин» илалта туйлахада туһаламжа үзүүлһэмди гээд арбаад гаран эмхинүүд ба бүридэлнүүд мэдүүлнэ. «Солидарностиин» ветерануудай дундашье халбаганы хахаранхай. Һаяхан тус эмхиин хоёрдохи съезд үнгэргэгдөө юм. Л. Валенса тус эмхиие дахинаа толгойлхо болобо. Теэд «Солидарностиин» бии болоходо, тэрэнэй зэргэдэ 9—10 миллион хүн тоологдодог байбал, мүн…
2 миллион 230 мянган гэшүүн үлэн…
лидарностиин» списогэй ёһоор һун…
сеймэй депутадууд ба сенаторнууд…
парламентска клуб бии болгожо, б…
һан бүридэл байха һэдэлгэ гарга…
Центрис хүсэнүүдэй хэлсээн (СЦС) (…
тэдэй хүдэлөөн—демократическа…
(ГД-ДД) гэһэн политическэ бүлгэм…
болгогдонхой. «Солидарность»…
профсоюз эмхиин зэргэһээ гаран…
бэшье шэнэ засаг энэ ушарые…
ёһоор мэдэрхые мүнөө үедэ арс…
профсоюзай хүтэлбэрилэгшэд…
ударидадаг «Солидарность» хүдэл…
дэй аша туһые хамгаалхаяа болин…
тоолоно...

Ойн баяр дүнгүүдые согсолхо…
һуури олгоно. Гэбэшье «Солидар…
урда табигдаһан зорилгонууд үшөө…
хэгдээгүй гээд Валенса мэдэрһэн…
Тэрэнэй хэлэһэнэй ёһоор, орон дото…
той демократи байгуулхын, Гданьс…
сэнүүдые хүсэд бэелүүлхын тула…
дарностиие» хүтэлбэрилэгшэд хада…
ной президентын тушаал эзэлхэ ё…
Валенса ба тэрэниие энэ тушаал эз…
идхадаг Центрис хүсэнүүдэй хэлсэ…
тическэ болон экономическа рефо…
дые бэелүүлгые удааруулжа байна…
мунистнуудтай хэлсээтэй болонхо…
«Солидарностиин» кабинедые…
юм. Тиихэдээ ороной мүнөөнэй пре…
Войцех Ярузельскиие тушаалһаа…
эрилтэ тэдэнэр табина. Гэхэтэй ха…
ДД бүлгэмөөрхид кабинедые д…
реформонууд хадаа тон яаралтай…
лүүлэгдэхэ ёһогүй гээд тоолсоод. Э…
гэмдэ «Солидарностиин» нютагай…
дэй эгээл ехэнүүдэйнь түлөөлэгшэд…
содог байна. Гэбэшье ороной б…
доройтонги байлгада «коммунис…
клатурын үлэгдэлнүүд» гэмтэй гэд…
дарностиин» түлөөлэгшэд соносхо…
Харин олонхи шэнжэлэгшэдэй…
нэй ёһоор, «Солидарностиин» түлө…
дэй хоорондоо химэлэлдэһэнһээ…
дэһэтэй.

— Мүнөөнэй Польшодо политичес…
сэл «Солидарностиин» бүлгэмүүд…
рондо болоно ха юм»,—гээд недел…
дэ хэблэгдэдэг «Политика» тоолон…
дань Валенсын советник ябаһан В…
Новицкий гэгшэ «шэнэ тоталитари…
шэ бии болоожо магад гээд обществ…
гылһэн байна.

Политическэ тэмсэлэй һужэржэ…
үедэ ороной президентээр Т. М…
кий һунгагдабал дээрэ һэн гэд…
олониитэ тоолоно. Харин гүрэнэй…
тельствые толгойлогшо президен…
шеалда дэбжүүлэгдэхэ тухайгаа м…
хээгүй байха юм. Польшын һүүл…
түүхэдэ «Солидарностиин» үүргые…
хойлоодшье яалтайб. Буйн байн эх…
лөөндэ сэгнэлтэ үгтэхэ бэзэ.

БАЙДАЛЫНЬ ШАХАРДУУ БОЛОНХО…

Хододоо хүндэмүүшэ, энеэдэ зугаатай байдаг Суреш Кумар магазинаа хаажа ехэл сүлөө тухагүй. Гартаа модо, шулуу бариһан колледжнүүдтэ ба университедтэ һурадаг 14—20 наһанай хүбүүд магазинай газаагуур олон. Тэдэнэр магазинуудые хаахыень наймаалагшадые баадхана. Үгыень дуулаагүйшүүлые сохино.

Үйлсые хүндэлэн шулуун блогууд хаягданхай. Бидэнэй тэндэ дүтэлхэдэ, хэдэн хүбүүд автомашинын капот дээрэ һүрэжэ гараад, мүнгэ үгэхые дурадхаба. Тэдэнэртэй шангаар хөөрэлдэһэнэй удаа Дели хотын түб үйлсэдэ хүрэбэбди. Эндэ ерэхэдээ бидэ урагшатай байгаа ха юмбибди гэжэ ойлгобобди. Тэдэнэрэй хажуугаар гараһан хэдэн арбаад автомобильнуудай шэлнүүдынь бута сохигдонхой байба.

Дели хотынхидой олонхинь энэ үдэр хүдэлмэриингөө газарта хүрэжэ шадаагүй юм. Ушар юуб гэхэдэ, Джамну гол дээгүүр табигдаһан хоёр хүүргэ дээгүүр хотын транспорт ябуулагдаха аргагүй болоһон, хулиган ааша гаргагшад хүүргэнүүд дээрэхи харгые хааһан байна бшуу. Делиин олон районуудта транспортна корпорациин автобусууд галдагдаа. Автобусууд сооһоо хүнүүдые түрижэ гаргаад, жолоошодые хотын үйлсэнүүдээр гүйлгэхые залуушуул баадхаа юм. Һүүлдэнь машинануудые галдажархидаг байгаа бшуу.

Индиин түб хотодо, мүн бусадшье хотонуудта буһалгаанууд болоно. Эндэ һурагшад, дээдэ ба дунда һургуулинуудай багшанар хабаадана. Орон дотор ажаһуугшадай эгээл гээгдэнги хубинь гэжэ тоологдогшодто гүрэнэй предприятинуудта, эмхинүүдтэ, дээдэ ба дунда һургуулинуудта хүдэлмэриин ба һуралсалай тусгаар һууринуудые үлөөхэ гэһэн правительствын шиидхэбэриие тэдэ буруушаана ха юм. Ушарынь гэхэдэ, Энэдхэг орондо үг изагуур болон эрхэ зэргынгээ байдалай талаар онсо илгарһан бүлэгүүд-кастанууд бии ха юм. Тэдэнэр өөһэдын ёһо заншалтай.

Индиин гүрэнэй эрхэ сүлөөгэй түлөө тэмсэһэн хүтэлбэрилэгшэд энээниие үгы болгохын түлөө ехэ оролдолго гаргаа юм…
ондо эрхэ сүлөөтэ ороной түр…
премьер-министр Джавахарлал Не…
бүлэгүүдые шэнжэлхэ тусхай комис…
болгоо бэлэй. Тиин орон дотор хам…
рээ 2399 гээгдэнги каста бии, т…
800-нь эгээл гээгдэнги гэгшэдэй тоо…
хо юм гэһэн тобшолол комисси х…
Тиин тэдэнэй ажаһуудалай хэмжээ…
лүүлхээр хараалагдаа бэлэй. Гэбэшье…
бэелүүлэгдээгүй юм. Энэ асуудал 19…
до дахинаа табигдаһан байгаа. Теэд…
кастынхид дурагүйтэжэ, Индиин хой…
тагуудта шуһата тулалдаанууд б…
юм. Тиигэжэ энэ асуудал шиидхэ…
үлөө бэлэй.

Мүнөө үедэ энэ асуудал дахина…
дажа, Индиин премьер-министр В. П…
тусхай хуули абаха байһан тухай…
дүүлээ юм. Доодо кастын ба үсөөн…
яһатанай, эхэнэрнүүдэй ба хүлһөөр…
дэг хүнүүдэй байдалые һайжаруул…
жээнүүдэй хараалагдаха тухай соно…
һон байгаа. Тиин гүрэнэй предпри…
та болон эмхинүүдтэ хүдэлмэриин…
27 процентнь үгытэйшүүлдэ гэжэ о…
хо зэргэтэй гээд заагдаа юм.

Иимэ түсэбэй бэелүүлэгдээ хада…
гү, али университет дүүргэгшэд…
үлэхэнь гээд дээдэ кастынхид то…
правительствын урдаһаа бодобо б…
далдаһан хүниие хүдэлмэридэ аба…
рэнэй предприятиин, эмхиин хүдэл…
ашаг үрые доошолуулха хэрэг эмхи…
нэ гээд правительствые баяшуул гэ…

Харин доодо кастынхид эрдэм…
далха арга бололмжогүйбди. Дээдэ…
лида ороходо түрэлхидэй баян, у…
хараада абтажа, гансал баяшуулай…
абтана гээд тэдэнэр мэдүүлнэ. Пра…
ствын шиидхэбэриие гээгдэнги ка…
дай, үсөөн тоото арадуудай нацио…
нэгэдэл дэмжэнэ. Гэбэшье Индиин х…
родуудай үйлсэнүүдтэ муу муухай ү…
рэгүүд үргэлжэлһөөр...

Александр ПОТЕМ…
БОРИС ЗАЙ…
(ТА…)

Сэнхир экран

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 7.30—«120 минута». 9.30—Т. Уильямс. «Кошка на раскаленной крыше» — зүжэг. 12.25—Хүүгэдэй час. (Немец хэлэнэй хэшээлтэй). 13.25 — Коллаж. 13.30—Время. 16.30—«Грани». Нижний Новгород. 17.40—В. Пикайзен наадаха (скрипкэ). 18.15—«Сохранить себя»—баримтата фильм. 18.40—«Свешников»— фильм-концерт. 19.30—Время. 20.00—Соведүүдтэ—засаг. 20.30—Мультфильм. 20.40— Арадай аялганууд. 20.50 «Рабыня Изаура»—2-дохи сери. 22.00—Время. 22.30 — «Слово» гэжэ литературно-уран һайханай программа. 00.30— Б. Чайковский «Подросток». Симфоническа оркестрэй наадаха поэмэ. 01.20— Шэнэ һонин.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 9.00—Үглөөнэй гимнастика. 9.15—Киногоор аяншалагшадай альманах. 9.35, 10.35—Оршон тойронхи дэлхэй. 2-дохи класс. 9.55, 10.55—«Рябово. Намарай үдэр». Баримтата фильм. 10.05—11.05— Француз хэлэн. 1-дэхи, 2-дохи жэл. 11.35, 12.35— Биологи. 6-дахи класс. «Ургамалнууд ба бидэнэр». 12.05—«Мама, папа и я». 13.05—«Задача с тремя неизвестными»—1-дэхи сери. 14.10 —Ритмическэ гимнастика. 14.40 —Хүгжэм ба моодо. 15.30—Дабтагдаһан телефильмын сеанс: «Карино», 6 серитэй уран һайханай телефильм. 1-дэхи сери. (Польшо). (16.40). УЛААН-ҮДЭ. 18.20—Байкал. 18.35—Баримтата фильмүүд. 19.35— Байгал. 19.45—«Прибайкалиин газар дээрэ». 20.30—«Манай асуудалнууд — манай депутадуудта». Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Түрүүлэгш… Булдаев үгэ хэлэхэ. 2… носхол. МОСКВА. 21… галан нойрсогты, ба… 21.15—СССР-эй арадай… Л. Сметанниковай… 22.20—«Объектив соо… тад». 22.40— РСФСР-эй… но Соведэй сессиин… 23.40—СССР-эй Верхо… ведэй сессиин дневник… «Задача с тремя не… ми»—2-дохи сери. (01…

Редактор
Р. Б. ГАРМА…

Кино, театрнуудта

Бурятский драматический театр им. Х. Намсараева
Гастроли Томского театра юного зрителя. «Остров сокровищ» — в 19-30.

«Дружба»
«Лето в раковине» (2 серии)— в 9-30, «Хон-гиль-дон»— в 11-10, 17-20, «Четыре мушкетера» (2 серии)— в 13, 20-50, «Четверо против кардинала»— в 15-40, 19-20.

«Прогресс»
Красный зал —«Под небом голубым»— в 9-40, 11-30, 13-20, 15-10, 17, 18-50, 20-40. Зеленый зал—«На тропе войны»— в 10, 14-10, 18-50, «Мужчины-проказники»— в 1-50, 16-40, 20-40.

«Родина»
«Потрясающие приключения мушкетеров»— в 10, 16-30, «Трудно быть богом» (2 серии)— в 11-20, 20-50.

«Октябрь»
«Мария, Мирабела в Транзистории»— в 9-40, 14, … поезд» (2 серии)— в 1… 40, 18-10, 20-30.

«Восток»
«После войны мир»— … «Кокон»— в 17, 19, 21.

«Байкал»
«Торможение в неб… 18-30, 20-30.

«Аршан»
«Тайна деревянных ид… 19, 21.

НАШ АДРЕС: 670000, УЛАН-УДЭ ул. Каландаришвили, 23

Телефоны редакции: редактор—2-50-96, приемная—2-54-54, зам. редактора —2-68-08, зам. редактора —2-62-62, отв. секретарь —2-50-52, секретариат —2-66-76; отделы: партийной жизни и пропаганды —2-60-91, 2-56-23, промышленности и строительства — 2-61-35, агропромышленный —2-64-36, 2-63-86; советского строительства и быта —2-69-58; культуры и школ —2-60-21, 2-57-63; информации —2-34-05; переводов —2-54-93; писем и селькоров —2-67-81; корректорская—2-33-61; выпускающие—2-35-95; собственные корреспонденты: п. Баргузин —91-1-44, г. Северобайкальск —35-73, п. Хоринск—55-6-90, г. Закаменск—31-61, п. Кырен—91-9-79, п. Агинское 3-40-69. Директор издательств —2-37-32, бухгалтерия— 2-33-77, вахта —2-56-62.

Газета выходит 300 раз в год. Объем 2 п. л. Индекс подписки газеты 50901.

Газета отпечатана республиканской типографией Госкомиздата Бурятской АССР. Директор 2-40-45. Заказ № 208.